

TARİHE SAYGI

Yerel
Koruma
Ödülleri

2024

20.
YIL

2024

**TARİHE
SAYGI**

Yerel
Koruma
Ödülleri

20. Yıl
Ödül Kataloğu

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi

Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanlığı

Kültürel Mirasın Yönetimi ve Tanıtımı Şube Müdürlüğü

T. 0232 293 16 13 | www.tarihesaygi.com

Editör

Ayşegül GÜNGÖREN

Fotoğraflar

Mehmet YASA, Onur KOÇ

Metinler

Büşra KAYA

Özlem KILINÇ

Sebla YUMRUKAYA

Ozan GİRGIN

Redaksiyon

Ceren KIRKAĞAÇLI

Görsel Tasarım

Aliosman KURTULUŞ

Katkı Koyanlar

Ceyda KOYUNCU

Bu yayın tarihe ve değerlerine emek veren herkes için saygıyla hazırlanmıştır.

Basım Yeri: PRİNTER OFSET MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

Sertifika No: 52976 **Adres:** 865 Sokak No:23 Kemeraltı / İzmir

Birinci Baskı: Aralık 2024 **Baskı Adedi:** 500

Tüm Hakları Saklıdır

ISBN: 978-975-18-0305-4

"Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir"

EUROPEAN HERITAGE AWARDS/ EUROPA NOSTRA AWARDS 2021

CATEGORY
EDUCATION,
TRAINING AND
AWARENESS-
RAISING

SPECIAL MENTION

**Respect for History /
Local Conservation Awards, Izmir**

Turkey

23 SEPTEMBER 2021

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri, Europa Nostra tarafından Jüri Özel Mansiyonu ile onurlandırıldı.

DANIřMA KURULU

Dr. Cemil TUGAY, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Barış KARCI, İzBB Genel Sekreteri

Zeki YILDIRIM, İzBB Genel Sekreter Yardımcısı

Dr. Hasibe VELİBEYOĞLU, İzBB Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanı

Ayşegöl GÜNGÖREN, İzBB Kültürel Mirasın Yönetimi ve Tanıtımı Şube Müdürü

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü E. Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Emel GÖKSU, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü E. Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Eti AKYÜZ LEVİ, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Emel KAYIN, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Asiye Mehtap GÜNGEN, İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü

Deniz DURDU, İzmir 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü

Uğur YILDIRIM, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı

Çağlar ÖZKAÇAR, Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı

RAPORTÖRLER

Mehmet YASA (Restoratör)

Ozan GİRGIN (Arkeolog)

Özlem KILINÇ (Restoratör)

Sebla YUMRUKAYA (Arkeolog)

Büşra KAYA (Restoratör)

SEÇİCİ KURUL BAŞKANI

Dr. Gülsün TANYELİ

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi
ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Üyesi

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Dr. Gül PULHAN

Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü (BIAA), SARAT (Safe Guarding Archaeological Assets of Turkey)
Türkiye'nin Arkeolojik Varlıklarının Korunması Projesi Koordinatörü

Prof. Dr. Turgay Kerem KORAMAZ

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi

Dr. Ertan DAŞ

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü E. Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Ayşegül ALTINÖRS ÇIRAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi

Dr. Umut Devrim TUNCA

Mimar - Restorasyon Uzmanı, Kavram Meslek Yüksek Okulu Öğretim Üyesi

Boygaz ÖZLEN

Uygulamacı Mimar

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Dr. Funda GENÇER

Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Arş. Gör. Dr. Burak ASLAN

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Arş. Gör. Dr. E. Duygu KAHRAMAN

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Arş. Gör. Settari TARMAN

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı

DEĞERLİ İZMİRLİLER

İzmir, tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış, kültürel zenginlikleriyle dolu bir şehirdir. Bu eşsiz mirası koruma çabaları, sadece geçmişe duyulan saygının bir göstergesi değil, aynı zamanda geleceğe olan sorumluluğumuzun da bir parçasıdır. İşte bu bilinçle, 2003 yılından bu yana düzenlenen Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Programı, İzmir'in tarihi ve kültürel değerlerine sahip çıkmak için önemli bir platform oluşturmuştur.

Mirasına sahip çıkan İzmirlilerin çabasını, konusunda uzman araştırmacıların gözünden analiz ederek şehrin tarihinin ve kültürel mirasının korunup yaşatılması adına ideal örnekleri görünür kılan, bu konudaki tüm çabaları tartışmaya açan bir programdır. Aile yadigârlarını koruyanlardan ustalıklarıyla el sanatlarını geleceğe taşıyanlara; mirasa hassasiyetle yaklaşan ve onu özgün haliyle günümüze taşıyan restorasyon uzmanlarından uygulamacılara; geçmiş değerleri gün yüzüne çıkaran belgeselcilerden yazarlara; okulu önderliğinde mirasını araştıran genç kentlilerden korunması ve yaşatılması için düşünce üreten genç nesillere uzanan katılımcıları kutlayarak bu değerlerin yaşatılmasına katkıda bulunur. Her bir kategori, İzmirlilerin geçmişle olan bağlarını güçlendirmeyi ve bu bağların gelecek nesillere aktarılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, programımız sadece ödüllerle sınırlı kalmayıp, koruma kültürünün yaygınlaşmasına ve bu alandaki farkındalığın artmasına da hizmet etmektedir.

İzmir, bu çabalar sayesinde, kültür mirasının değerlerine olan bağlılığını bir kez daha gözler önüne sermekte ve onu koruma konusundaki kararlılığını sürdürmektedir.

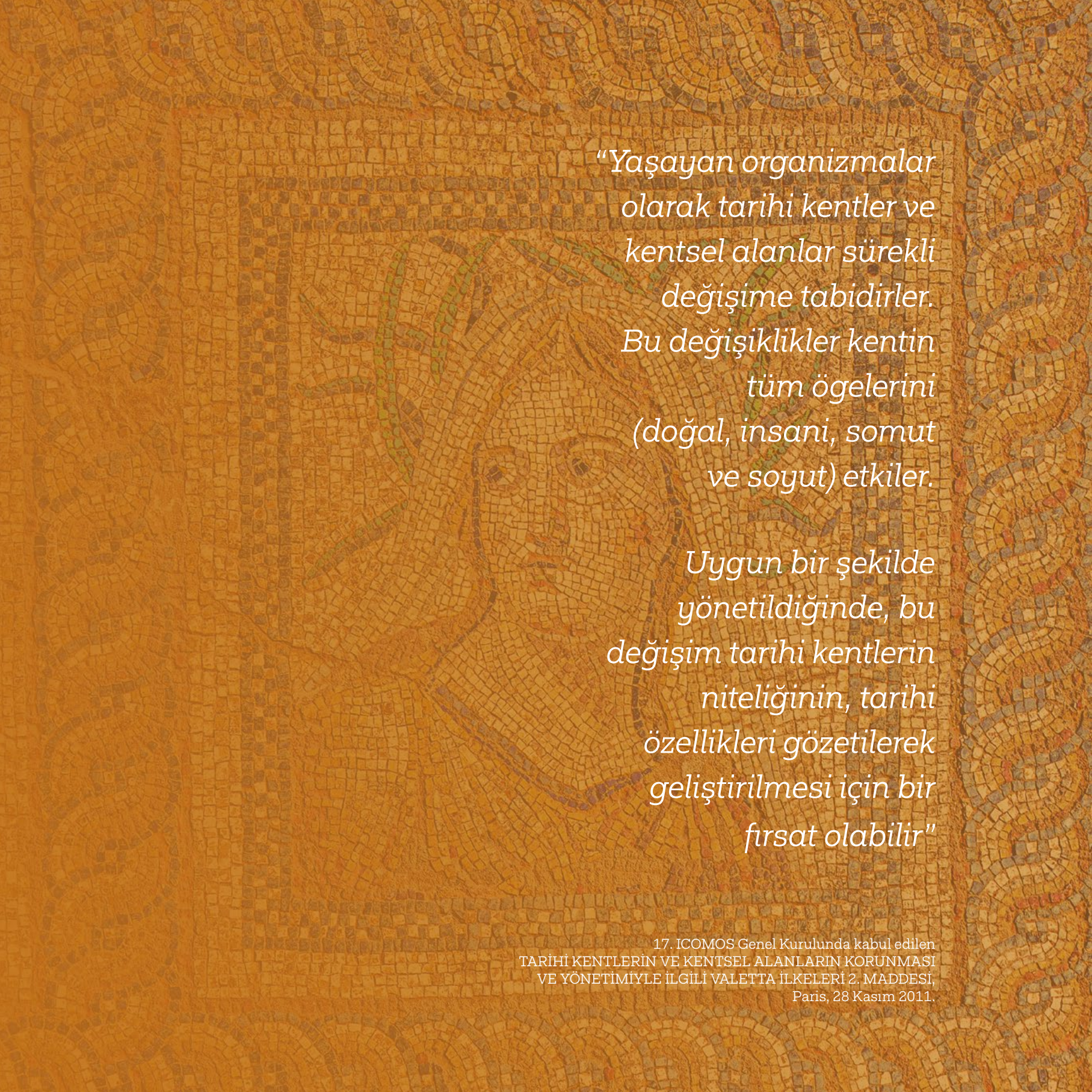
Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Programı, İzmir'in kültürel kimliğini koruma çabalarının önemli bir parçası olarak, kentimizin geçmişini anlamak ve geleceğe taşımak için bir köprü işlevi görmektedir.

Bu bağlamda, İzmir'in tarihi ve kültürel zenginliklerine duyulan saygıyı artırmak ve onları tanıtmak için attığımız adımlar, geleceğimiz için büyük bir önem taşımaktadır. Programımızın kuruluşundan bugüne değin gönülden destek olan ödül komitemize ve her yıl aynı heyecana ortak olan gönülden katkı koyan seçici kurulumuza; tarihine saygı duyarak yaşayan, değerlerine bağlılığı ile örnek olan, üreten yediden yetmişe tüm İzmirliilere ve programımızın sürekliliğini sağlayan ekip arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Aydınlık günler, bilimle, sanatla ve kültürle gelecektir. Bu vesile ile İzmir'in tarihine ve kültürel değerlerine olan saygımızı İzmirliilerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum.

Dr. Cemil TUGAY

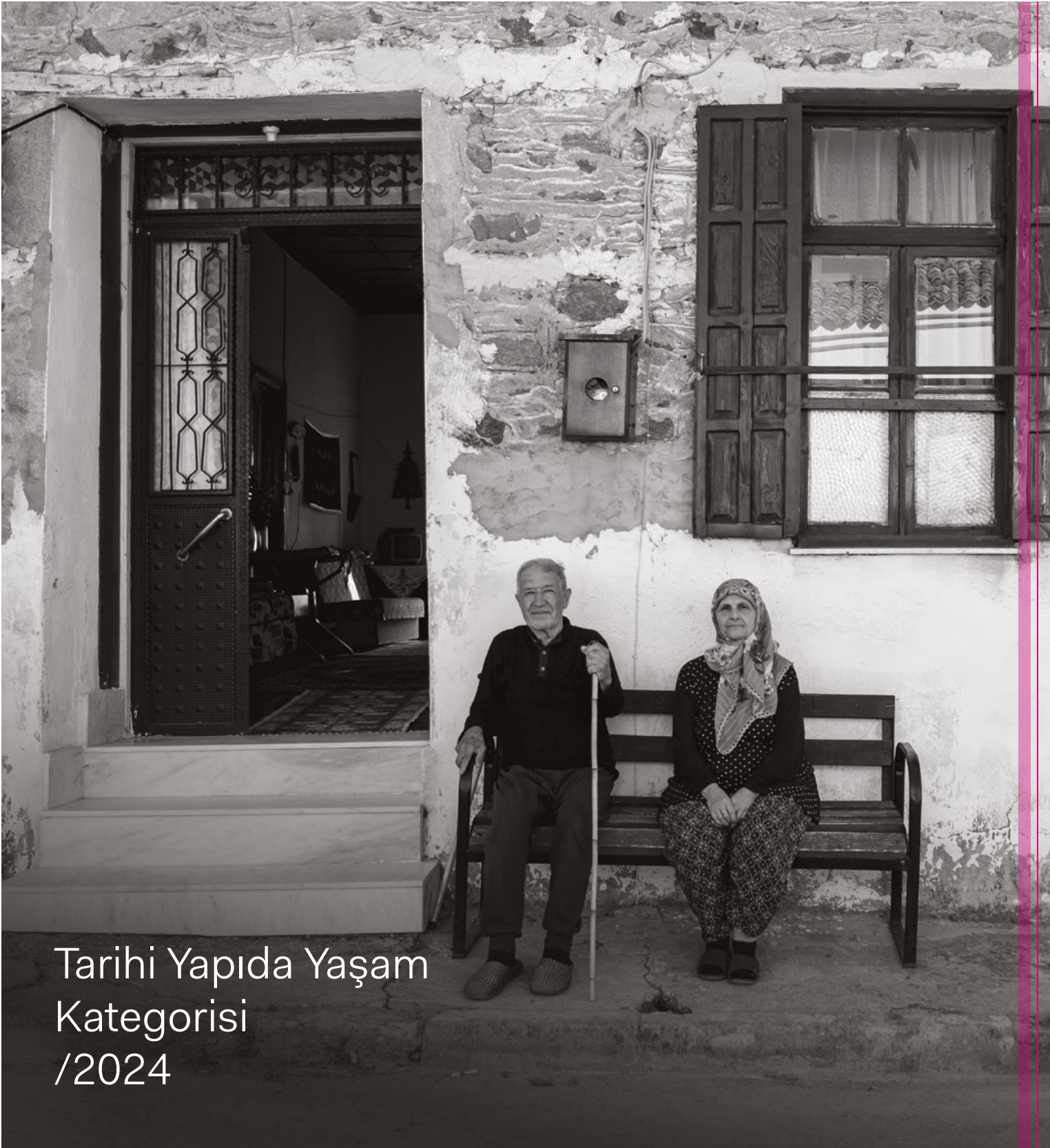
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

*“Yaşayan organizmalar
olarak tarihi kentler ve
kentsel alanlar sürekli
değişime tabidirler.
Bu değişiklikler kentin
tüm öğelerini
(doğal, insani, somut
ve soyut) etkiler.*

*Uygun bir şekilde
yönetildiğinde, bu
değişim tarihi kentlerin
niteliğinin, tarihi
özellikleri gözetilerek
geliştirilmesi için bir
fırsat olabilir”*

17. ICOMOS Genel Kurulunda kabul edilen
TARİHİ KENTLERİN VE KENTSEL ALANLARIN KORUNMASI
VE YÖNETİMİYLE İLGİLİ VALETTA İLKELERİ 2. MADDESİ,
Paris, 28 Kasım 2011.

Tarihi Yapıda Yaşam
Kategorisi
/2024

Sonuç olarak anonim ev geleneğini anlamanın önemli bir bileşeni kavram ve yapı olarak ortaya çıkışının yaptıran ve yapanların ortak katılımı ile gerçekleştiğini görebilmektir. Evin sahipleri bildikleri şemalara göre programlarını saptamış, yapımı da onların bildikleri ve anladıkları bir teknik süreç sonucu gerçekleştirilmiştir. Onlar yapı ustasından, marangozdan, taşçıdan diğer sanatkârlardan ne beklmeleri gerektiğini biliyorlardı. Etkin katılımları günlük yaşamın içinden çıkan bir istemin yerine getirilmesini sağlıyordu. Anonim ev geleneksel anlamda eve ilişkin hem süreç hem de kullanım ile ilgili ortak akli dile getirmektedir.

*Doğan Kuban (1926-)
Türk "Hayat"lı Evi, Ziraat Bankası Yayınları, İstanbul 1995*

Tarihi Yapıda Yaşam Ödülü

1950 sonrası kentleşme sürecinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde eski yapısını koruyup yaşatan ve özgün işleviyle kullanmayı sürdüren, yapıyı olabildiğince korumayı başardığı jüri tarafından belirlenen yapı sahiplerine verilir. Başvuru konusu yapının, korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıması gereklidir.

Seçici Kurul bu ödülle ilgili değerlendirmesinde, eski yapının korunmasındaki mimari ve teknik başarının ötesinde, söz konusu yapıda yaşama ve yapıyı yaşatma yönündeki istem ve bilince öncelik verir. Bu açıdan, yapı tescilli ise “tescil” edildiği tarihten öncesi dönemine ait koruma süreci önem kazanmaktadır. Özellikle bulunduğu semtte yer alan diğer eski yapıların yıkılıp, yoğun kentsel çevrelere dönüştürülmesi sürecine direnen tavrın kutlanması ve bu bilinçli kültürel duyarlılığa teşekkür edilmesi, bu ödülün genel hedeflerinden biridir.

Tarihi Yapıda Yaşam Ödülü Ölçütleri

A. Yapıyı sahiplenme, yaşanılır kılma istek ve göstergesi,

B. Kullanıcıların yapının maddi özellikleriyle, geçmiş anı değerleriyle birlikte geleceğe taşıma ve yaşatma isteği,

C. Kullanıcı ile yapı arasında “katlanma” değil “tercih etme ve aidiyet” ilişkisinin görünür olması,

D. Kullanıcının çağdaş yaşam&konfor isteği ve gereksinimleri doğrultusunda yaptığı müdahalelerde; yapının malzeme, işçilik ve tasarım özgünlüğünü bozmama veya geri dönüşebilir kılma yönündeki duyarlılığı,

E. Yapı - bahçe / avlu ilişkisinin bütünselliği bozulmadan özgün anlam ve bağlamında sürdürülmesi,

F. Yapıya ait mekânların –tercihen özgün işlevinde– bir bütün olarak kullanılıyor olması.

Fatma ve Yahya ŞAHİNKOÇ

ŞAHİNKOÇ Aile Apartmanı

Bergama

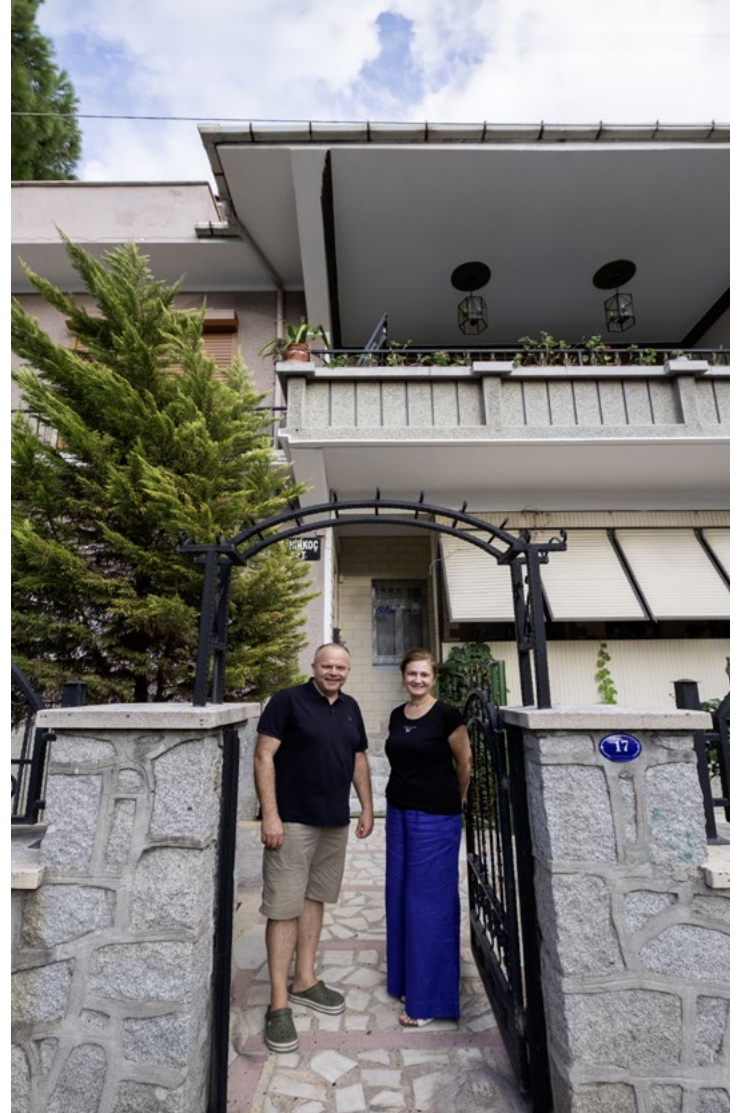
Apartmanın sahiplerinden Yahya Bey, Bergama'da doğmuş ve büyümüş. Aile kökleri Selanik'e uzanıyor. Mübadele ile gelip ilk önce Çandarlı'ya yerleşmişler. Gelirken küçükbaş hayvanlarını da yanlarında getirmişler fakat Çandarlı bölgesi hayvancılığa uygun olmadığı için Bergama'nın, mübadele öncesinde Rum nüfusunun yaşadığı köylerden biri olan, Sağancı Köyü'ne yerleşerek orada hayvancılık ve zeytinyağı işleriyle uğraşmışlar. Yahya Bey de günümüzde aile mesleği olan zeytinyağı üretimini üçüncü kuşak olarak, köydeki Rumlardan kalma fabrikalarında devam ettiriyor. Eşi Fatma hanım Bergama'ya gelin gelmiş. Avukatlık yapıyor. İki katlı, bahçeli, Cumhuriyet Dönemine ait bu aile apartmanının üst katında kendileri, alt katında ise Yahya Bey'in annesi yaşıyor.

Yahya Bey ve eşi Fatma hanım ile sohbet etme fırsatı buluyoruz;

"Evi kimin yaptırdığını tam olarak bilmiyoruz. Bu ev, 1940'lı yıllarda tek kat olarak yapılmış. Eşimin dedesi burayı satın almış. Uzunca bir süre tek katlıymış. 1955 yılında ise üst katı yapmışlar ve kayınpederim kayıinvalidemle evlenince burada yaşamaya başlamışlar. Eşim, ablası ve kardeşi bu evde dünyaya geliyor. Uzun süre evde tadilat yapmadan yaşamlarını sürdürmüşler. Biz de ailenin hatıralarına değer verdiğimiz için, 2017 yılında eşimle üst kata taşınmaya karar verdik. Mekânsal bir değişiklik yapmadık, evin özgün halini koruduk. Tadilatlardan bir yıl sonra ev tescillendi. Yaşamaya değer bir ev. Çok da mutlu ve huzurluyuz bu evde. Yakın geçmişe kadar bu sokakta çok güzel evler vardı sonrasında hepsi yıkıldı maalesef. Bir tek bizim ev kaldı." diyor Fatma hanım.

"Hep bu çevredeki okullarda okudum. Hayatım burada geçti. O yüzden de bizim için çok önemli buralar. Hatta şu karşıda bir ev vardı. Şahane bir evdi. O ev yıkılırken resmen ağladık. Yeni yapılarla kıyaslanamaz bizim ev. Mesela 80 yıllık duvarlardaki serpme sıvada hiç bozulma yok, hala çok sağlam.

O zamanların işçiliğine saygı duymamak mümkün değil. Biz sadece bir kez boyadık bu duvarları. Bu ev hem anılarımızı yaşıyor hem de kaliteli bir yaşam sunuyor. Bu yüzden çok kıymetli benim için. Çoğu aileden kalan mobilyaları kullanıyoruz. O dönemden kalma iki avizeyi kullanmaktan mutlu oluyoruz." diye de ekliyor Yahya Bey.

Yapının Cumhuriyet dönemi olma nitelikleri ve içinde yaşayanların bu tarihi niteliklerinin devamının sağlanmasına dair katkıları, bulunduğu kent parçasında bahçesi ve cephesiyle kalabilmiş tek örnek olması; ayrıca geçirmiş olduğu restorasyon esnasında yapının bozulmamasına verilen önem takdirle karşılanmıştır.

Ayrıca yaşamın rahatça sürdürülebilmesi için gereken konfor öğelerinin ve kullanımlarının bu yapı nezdinde yapım dönemi ile uygun nitelikler sergilemiş olduğuna dikkat çekilmiştir.

Sermin DEMİRUTKU Evi

Tire

Sermin Hanım ve eşi Adnan Bey 16 yıl kiracı olarak oturdukları bu evi, ev sahiplerinin vefatı üzerine satın alıyorlar. Ev, tescilli olmamakla beraber bulunduğu dokuyla uyumlu ve Erken Cumhuriyet Dönemi özellikleri ile korunmaya değer bir yapı. Kırk iki yıldır bu evde yaşadığını ifade eden Sermin Hanım;

"Biz üst katta oturuyorduk, burası kiralıktı, biz de kiracıydık. Burada ara kapı vardı, ev bölünmüştü. Kiracı otururken bölmüşler ama biz evi aldığımız zaman tekrar özgün haline getirdik. Aşağısı, yukarısı ikisini de kullanıyoruz. Evi aldığımızdan beri tabandan tavana kadar tamir tadilat yaptık. Eski bina tamir istiyor tabi... Ama odalar aynı, yok ettiğimiz bir şey yok." diyor.

1949 doğumlu Sermin Hanım doğma büyüme Tireli. Ailesi Tire'nin yerlisi. Babası Tire Adliyesi'nde zabıt kâtipliği yapmış. Sermin Hanım'ı iki ninesi büyütmüş. Doğduğu büyüdüğü evden de gelin olmuş. 16 yaşındaymış evlendiğinde, kendi söylemiyle *"Nasip işte oldu.. Eskiden öyle anlaşma falan yoktu, görücü usulü evlendik."* diye anlatmaya devam ediyor hikâyesini. Eşinin ailesi Yugoslav Göçmeni, Mübadele zamanı göçüp İzmir'e yerleşmişler. Adnan Bey, İzmir'de doğmuş fakat babasının mesleğinden

dolayı Ortaklar/Aydın'da yaşamışlar. Adnan Bey öğretmen olduğu için evlendikten sonra bir süre Aydın ilinin Çine ilçesine bağlı bir köyde yaşıyorlar. Oradan Torbalı'ya, Torbalı'dan Tekke köyüne yerleşiyorlar. Kızları bu köyde dünyaya geliyor. Kızlar ortaokul çağına gelince de tayin isteyip Tire'ye, şuan oturdukları eve yerleşiyorlar. 2016 yılında eşini kaybeden Sermin Hanım, kızları Derya ve Betül ile birlikte bu evde yaşamaya devam ediyor.

"Evimi çok seviyorum. Beyim nasıl burada öldü ise ben de burada hayata gözlerimi yumacağım. Öyle katlara, dairelere gitmem, evimden memnunum. Eşim emekli olunca isteseydi ikramiyesiyle daire alabilirdik ama almadı. Ben yapamam dedi dairelerde. Müstakil olsun istedi. Sonra nasip oldu aldık bu evi, kaldık burada... Beyim çiçekleri çok severdi. O öldükten sonra biraz azaldı. Terasımız o kadar çiçek doluydu ki; çiçek severdi, hayvan severdi... Benim çocukluğumdaki ev de böyle bir evdi."

Sermin hanımın kızlarıyla da konuşma fırsatı buluyoruz. Çocukluklarının bu evde geçtiğini söylüyorlar. Daha önce sadece küçük bahçe varmış, büyük bahçe ile sonradan birleştirilmiş.

"Küçük bahçede babamın çiçekleri vardı, çiçekleri çok kıymetliydi. Bahçede kümesimiz vardı, muhabbet kuşlarımız vardı. Kümesi babam yapmıştı. Tamirci girmezdi evimize her şeyi kendisi yapardı. Bizde ondan öğrendiklerimizle bakıyoruz evimize. Babam bu evi çok severdi, o sevgisini bize de geçirdi."

Bu evde anılarımız çok, her yerinde babamın emeği var. Satmayı hiç düşünmedik. Düşünmüyoruz."

Konut, tescil dışı kalan Cumhuriyet Dönemi yapılarının son örneklerinden biri olarak tanımlanmış ve tescilsiz olmasına rağmen, sahipleri tarafından, varlığının sürdürülme gayreti kıymetli bulunmuştur. Yapının kullanım hikâyesi, yaşam sürekliliği, kent cephesi unsurları, arka bahçe kullanımı, eğitim kurmuş olduğu iyi ilişki, içinde yaşayanlarca özenli ve titiz bir yaşam biçimini temsil ediyor olması övgüye değer bulunmuştur.

Gülten YENİYURT ve Oğlu Halil YENİYURT Sakaoğlu Fırını

Basmane

Tarihi Basmane Fırını olarak da bilinen Sakaoğlu Fırını'nın, 19. Yüzyılın ikinci yarısında yine bir fırın olarak yapıldığı tahmin edilmektedir. Dış cephesinin özgün karakterini koruyarak onarıldığı, iç mekânın ise çeşitli dönemlerde değişik eklerle ve değişimlerle günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır.

Fırının sahibi Nazmi Yeniyurt, Rusya'dan Rize'nin Hemşin ilçesine göçmüş ve fırıncılık mesleğini atadan beri sürdüren bir aileye mensup. 1984 yılında İzmir'e yerleşiyor ve söz konusu fırını bir arkadaşından devren kiralıyor. Kısa bir zaman sonra ise satın alıyor. O zamandan bu zamana tam 40 yıldır, fırını ayakta tutmayı sürdürüyor.

Nazmi Bey, eşi Gülten hanım ile Basmane'de tanışmış. Gülten Hanım aslen Kilisli fakat 1950'li yıllarda İzmir'e gelmişler. Basmane'de, fırına yakın bir konumda, cumbalı bir evde yaşamışlar yıllarca. O dönemde iyi ailelerin yaşadığı bir bölge olan Basmane, zamanla göç dalgasına kapılmış, bölgeye yatırım yapılmamış, ev haneleri azalmış ve günümüzde daha çok iş yerlerinin olduğu, çoğunlukla Suriyeli, Afgan ve Afrikalı göçmenler yaşadığı bir sosyal yapıya dönüşmüştür.

Nazmi Bey, eşi Gülten Hanım ile birlikte bu koşullar altında çeşitli zorluklarla mücadele vererek fırıncılık mesleğini sürdürmüşler. 2015 yılında vefat eden Nazmi Bey'den sonra oğlu Halil Yeniyurt babasının emeğine duyduğu saygı nedeni ile farklı bir mesleği olsa da Sakaoğlu fırınına işletmeye devam ediyor.

Halil Bey ile sohbetimize şu sözlerle başlıyoruz; "41 yaşımdayım. Fırıncılık hayatına babam dolayısıyla girdim. Babadan oğula geçti gibi oldu. Anneannemin evi burada. Alsancak'ta evimiz vardı ama iş için çoğunlukla burada olduğumuzdan anneannemde kalıyorduk. Babam, sadece patron, yönetici değil; işin içinden gelme, her şeyini öğrenmiş fırıncılığın. Özellikle yaz aylarında bu sektör zordur. Eleman bulma sıkıntısı vardır. Kendisi gerektiğinde küreğe de geçer, hamura da geçer, ekmek de yapardı. Tabi hala sektörün sıkıntıları devam ediyor. Ama işte... Buradan ekmek yijyorsunuz, buradan para kazanıyorsunuz.

Bizi, buradan kazandıklarıyla büyüttü, iyi okullarda okuttu. Şimdilik devam ediyoruz elimizden geldiğince." diyor. Yapı, 2004 yılının sonlarına doğru başlayan ve dokuz ay süren bir restorasyon sürecinden geçmiş. Yapının iç cephesi olduğu gibi soyulup, yenilenmiş. Dış cephe kaplamasının üzeri örtülüymüş ve vitrin yapmak için açtıklarında mermer kaplamayı görünce, dönemin ilçe belediye başkanından da destek alarak mermer kısmın çizimleri yapılmış ve restorasyon uygulaması ile günümüze kazandırılmış.

Fotoğraf: Virgilio Bardossi, 2014

Özgününde üretim yapılan fırında günümüzde ekmek üretilmese de fırın tefrişatının yerinde olması, cephesinin özgün özellikleriyle korunuyor olması, tarihi dokusu her geçen gün tahrip olan Basmane Bölgesinde fırın kimliğinin yaşatılıyor olması övgüye değer bulunmuştur.

Erdem TOK

Tokoğlu Fırını

Birgi

Erdem Bey, 1989 yılında Ödemiş'te doğmuş. Asıl mesleği fırıncılık değil, sivil havacılık mezunu. Yaklaşık 12 yıl mesleğini yaptıktan sonra baba mesleği, ata mesleği olan fırıncılığı yaşatmak adına Birgi'ye gelmiş ve şu an beşinci kuşak olarak bu fırının işletmesini sürdürmekte. Fırının tarihçesini şu sözlerle aktarıyor bizlere;

"Osmanlı arşivlerine göre 1892 başlangıç yılımızdır. 1892 yılından, 1939 yılına kadar Birgi'nin eski çarşısında, dedemin babası Mustafa Tok'a ait bir fırınımız varmış. Büyük sel felaketinden sonra eski çarşının yeri değiştirilince günümüzde çalıştığımız fırınımıza geçilmiş. 1954 yılında bu fırını dedem inşa etmiş. Aslında burası iki ayrı işletmeymiş.

Şu an bulunduğumuz taraf, dedemin fırını, yan taraf ise tatlıcıymış. 2002 yılında babam burayı satın alarak iki tarafı birleştirdi. Ata mesleğine sahip çıkmak istedi. Dedem ve babam, fırının tabelasını bile el işçiliğiyle, birlikte yapmışlar. 2006 yılında Anıtlar Kurulu kararıyla işletmemizin restorasyonu yapıldı. Üretimimize hız kesmeden devam etmekteyiz."

Tokoğlu Fırını, yıllardır yalnızca Birgi Beldesi'ne ait ekmeği üretmesiyle tanınmaktadır. 2024 yılının Mart ayında ise ekmekleri tescillenerek, 'Ödemiş Nohut Mayası Ekmeği' adıyla coğrafi işaret almıştır.

"Biz ekmeklerimizi faydalı, probiyotik içeren nohut mayasıyla yapmaktayız. Dedelerimizden öğrendiğimiz yöntemlerle, nohutlar belli bir oranda kırılır, içine bir miktar tuz, şeker ve sıcak su eklenerek fermente edilir. 17-18 saat sonra bir maya alınız. Bu mayayla çeşitli ekmekler yapınız. Ekmeğin güzelliği, kendine özgü bir rayiha taşımasındandır. Ekşi maya derler ama ekşi maya değil. Uzun süre bayatlamaz. Odun ateşinden çıkan ilk kokuyu, fırının lezzetini, tadını insanlar alabilsin diye ısıtarak tüketmelerini öneririz. Biz hala ekmeğimizi elimizle keseriz, elle tartarız, elle yuvarlarız. Hala kara fırın kullanmaktayız."

Eski, ortadan yanma, Yunan usulü kara fırın kullanan sayılı fırından biri olan Tokoğlu fırını, beyaz ve sarı buğdaylı, tam buğdaylı, nohut mayalı ve karakılçık gibi çeşitli ekmeklerle ürün yelpazesini de arttırmıştır. Ancak hepsinde aynı mayayı kullanmaktadır.

"Ben Kars'tan ve Bursa'dan atalık tohum, karakılçık buğdayını getiriyorum. İkisinin karakteri farklı ama genetik yapısı aynı olduğu için onu taş değirmende öğütüp melezliyorum. Haftanın bir günü atalık tohumdan ekmek yapıyorum. Değer mi, aslında bana göre değer. Sağlık çok önemli."

Erdem Bey'den fırının Yunan usulünde yapıldığını öğreniyoruz.

"Bu fırında, ekmek atılan yerin yanında böyle iki tane kapak olur. İki tane altlı üstlü. Odun yukarıya atılır. Fırın yandığında odun kalmaz. Sonra kapak aşağıya düşer. Fırının ihtiyacı olduğu zaman, kapağı biraz açarsın, biraz çekersin, böylece fırını hızlandırır. Ekmek daha çok büyür, daha parlak çıkar, ekmeğin altı yanmaz. Diğer fırınlarda, üç kere fırını doldurursun, fırının derecesi düşer. Ama bu fırınlarda yedi sekiz kere doldurup bir yakışta ekmek çıkartabiliyorsun. Bu usulde olan fırınlarda verim daha yüksek."

Fırında üretimin devam ediyor olması, coğrafi işaret alınmış olması ve sahibinin anılarına duyarlı olması övgüye değer bulunmuştur.

Nuran ve Ayfer YAĞCIER Evi

Birgi

Nuran Bey, 1948 yılında Birgi'de doğmuş. Dedeleri yağcılıkla uğraşıyorlarmış; soyadları da buradan geliyor. Hikayesini şu sözlerle aktarıyor bize;

"Bu çok eski muhabbet. Dedem rahmetli, yağcılık yapmış. O zaman tabi yağ tenekesi yok. O gün için yağ tulumları kullanmış. Bildiğimiz tulum yani, koyun, keçi derisinden yapıyormuş." Birgi'de lakaplarının "Otuzbirler" olduğunu öğreniyoruz.

Birgi'de Rum ailelerinin yaşadığı mahallede, simetrik, orta sofalı tek katlı bu evi Nuran Bey'in dedesi, Rum ustalarla birlikte yapmış. İçeriye girdiğimizde yüksek kapılar ve

yaklaşık üç buçuk metre tavan yüksekliği dikkatimizi çekiyor. Odalardaki yanım yuvarlak kemerli nişler ve ahşap gömme dolaplar özgünlüğünü korumakta. İnce uzun sofanın iki yanında dizili mekânlar, sofadan bir basamak üstte konumlanmış. Nuran Bey'in ifadesi ile "115 yıllık bir ev, yapımında Horasan sıva kullanılmış."

Eşi Ayfer Hanım, 68 yaşında, Ödemiş'te doğup büyümüş. Nuran Bey ile 1976 yılında evlenmişler. Bir yıl bu evde yaşadktan sonra çocukların eğitimi için İzmir'e taşınmışlar. Bu süreçte bu evde Nuran beyin anne ve babası yaşamış. Nuran ve Ayfer Yağcier çifti, çocuklarını büyütüp evlendirdikten sonra buraya yeniden yerleşmişler.

Bu evi çok seviyorlar. "Neden bu ev?" diye soruyoruz Ayfer hanıma.

"Ne bileyim, buraya gelin geldim ya ondan herhalde. Bu eve alıştık. Havası güzel, komşuluk güzel." diyor.

Evin girişinden uzunlamasına dikdörtgen sofanın sonundaki kapı bahçeye açılıyor. Bahçede Nuran Beyin diktiği şeftali, kayısı ve incir ağaçları bulunuyor. Dalından topladıkları taze meyvelerden ikram ediyorlar bize. Meyvelerimizi yerken Nuran Beyin çocukluğundaki Birgi anılarını dinliyoruz.

"Mahallelerde taş fırınlar vardı benim küçüklüğümde, hala var, duruyor çayın kenarında iki ya da üç tane. Ekmek pişirirlerdi. Ekmek tekneleri vardı. Bölüm bölüm koyarlardı hamurları, götürür pişirirlerdi. Öyle, hatırladığım kadıyla Kahveci Emin vardı, sonra Söğüt Bahçesi'nde Bakkal Konti vardı. Dedemle ninem tütün dikerlermiş Rumlarla beraber, ortak yani. Tütünü birlikte oturup dizerlermiş. Yani Rumlarla dost olmuşuz. Ben aralarında dolaşıyordum burada, bakıp hatırlarım böyle eski hikayeleri. Bir de hatırlarım; bizim bu evde tulumba vardı, gelip oradan su götürürlerdi."

Konutun özgün karakterinin korunabilmiş olması, sahiplerince, yaşanılır kılma istek ve göstergesi, ev-bahçe ilişkisinin bozulmadan özgün anlam ve bağlamında sürdürülmesi, evin tüm odalarının bir bütün olarak kullanılıyor olması değerli bulunmuştur.

"...Soyut kültürel mirasın korunması, yapılı çevrenin korunması ve yaşatılması kadar önemlidir. Bir yerin karakter ve ruhunun tanımlanmasına yardımcı olan, o yerin kimliğini ve ruhunu oluşturan soyut ögeler belirlenmeli ve korunmalıdır."

*17. ICOMOS Genel Kurulunda kabul edilen
TARİHİ KENTLERİN VE KENTSEL ALANLARIN
KORUNMASI VE YÖNETİMİYLE İLGİLİ
VALETTA İLKELERİ 2. MADDESİ,
Paris, 28 Kasım 2011.*

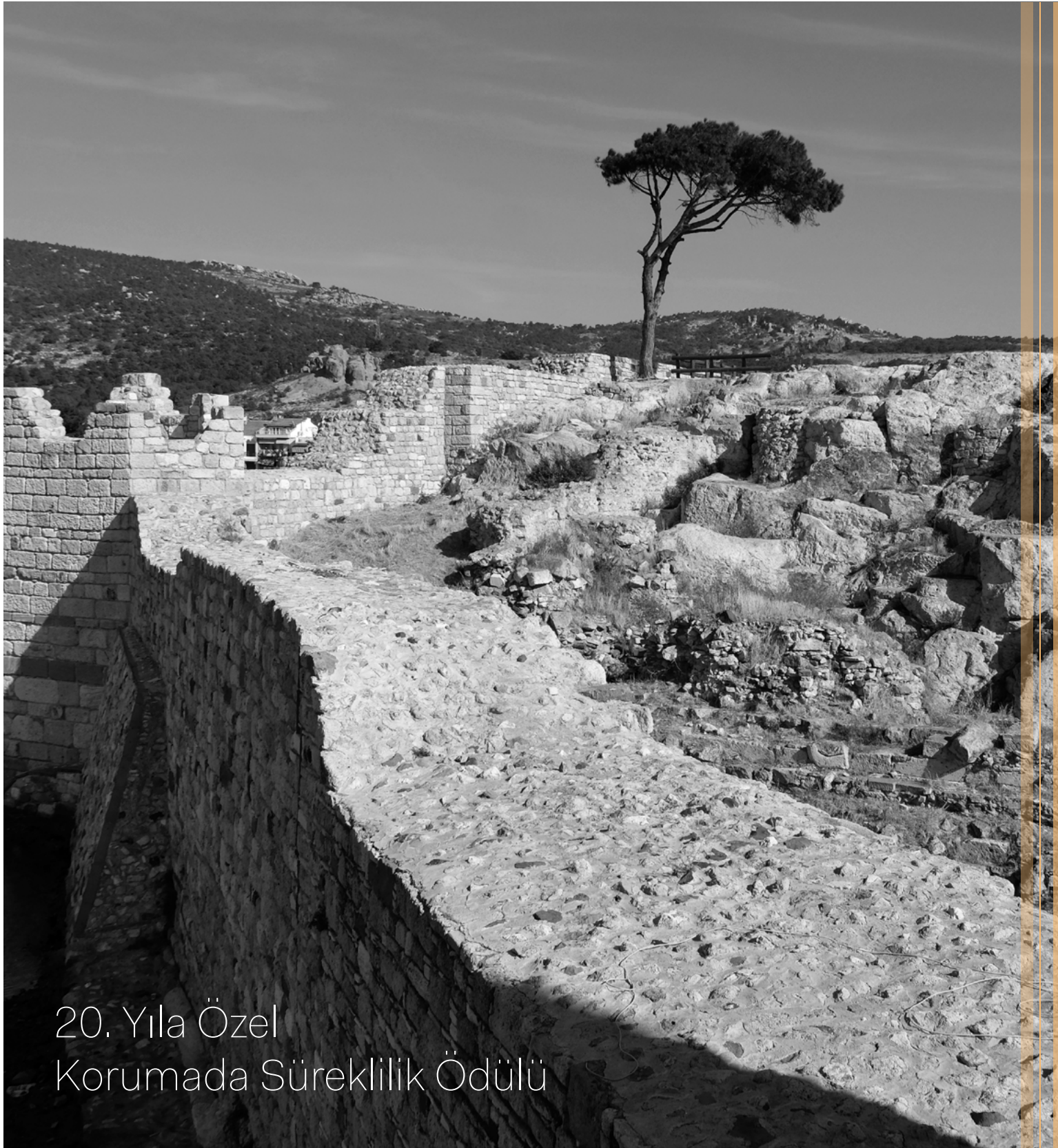
20.
Yıla
Özel
Korumada
Süreklilik
Ödülü

20. Yıla Özel Korumada Süreklilik Ödülü

Korumada Süreklilik Ödülü, Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Programı'nın 20. Yılına özel geçtiğimiz yıllarda Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde ödüle değer bulunan ve söz konusu kategori çerçevesinde şartnamede belirlenmiş olan ilkelere ve kriterlere uygun biçimde korumayı ve yaşatmayı sürdüren yapı sahiplerine verilmiş ve değerlendirme Ödül Komitesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Değerlendirme Ölçütleri:

- A. Başvurunun en az on yıl önce Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde ödüle değer bulunmuş olması,*
- B. Yapıyı sahiplenme ve yaşatmaya yönelik istek ve çabanın sürdürülüyor olması,*
- C. Kullanıcı ile yapı arasında "aidiyet" ilişkisinin görünür olması,*
- D. Kullanıcıların yapıyı maddi özellikleriyle geçmiş anı değerleriyle birlikte geleceğe taşıma ve yaşatma isteğinin devamlılığı,*
- E. Kullanıcının çağdaş yaşam-konfor isteği ve gereksinimleri doğrultusunda yaptığı müdahalelerde; yapının malzeme, işçilik ve tasarım özgünlüğünü bozmama veya geri dönüşebilir kılma yönündeki duyarlılığı,*
- F. Yapı - bahçe / avlu ilişkisinin bütünselliği bozulmadan özgün anlam ve bağlamında sürdürülmesi,*
- G. Yapıya ait mekânların –tercihen özgün işlevinde– bir bütün olarak kullanılıyor olması.*

20. Yıla Özel
Korumada Süreklilik Ödülü

"İnsan şöyle bir gözlerini kapayıp, üç, dört bin yıl öncesini düşleyince, hayal gözünün önüne kurak bir ilkbahar günü geliyor. İzmir Koyunda köy hayatı yaşayan, Halkapınar taraflarındaki sulak yerlerde cılız ürünler yetiştiren ve deniz kıyısında çipura (çipuranın eski adı Hirosofrida idi, bu ad altın kaşlı balık anlamına gelirdi) avlayan seyrek bir otokton (yerli) halkı görmekteyiz. İşte o gün, birdenbire Nif Çayı çevresinde (bugünkü Belkahve'de), yerden toz bulutlarının kalkmakta olduğunu görüyoruz. Tozları kaldıran rüzgâr değil, fakat dörtünala sürülen iri cüsseli savaş küheylanlarının, yerleri gökler gibi gürleten binlerce nallandır. Tozları hızla bugünkü Hacılarkırı'na ve oradan da Pınarbaşı'na doğru uçmaktadır. Kavaklıdere taraflarında göveren buğdaylara sevinçle ya da gövermeyen ürünlere yaslı gözlerle bakan yerli halk, rüzgârsız havada toz bulutunu görüp de gök gürültüsünü duyunca, tanrıların herhangi bir nedenle öfkelenmiş olabileceğini sanarak, gözleri korku ile yuvalarından fırlamış bir durumda yerlere kapanıyorlar.

Toz bulutu yaklaşıncı, yeleleri alev alev uçan savaş atlarının üzerinde, sert adaleli (kaşlı) kadın savaşçıları ayırdetmeye başlıyorlar. Hepsinin başlarında, kuleye benzeyen serpuşlar vardı. Ellerindeki iki yüzlü baltaları havada, ölüm felfeleği gibi fırıldatarak döndürüyorlardı.

Fakat yerlere kapanmış olan insanların başlarını yarmaya tenezzül etmediler. Atlarını durdurdular. İşte o zaman, yerlere kapanmış olan insanlar, korkak ve çekingen, ayağa kalkarak, gidip Amazonların ayaklarını öptüler. Amazonlar ise, bu insanlara pek aldınış etmiyorlardı. Çünkü, önlerinde Akdeniz, maviliğinin bütün şanıyla yayılıyordu.

Birbirlerine:
-Ne güzel yer! İşte, buralarda yurt kuralım! demişlerdir.
Ve, tarihçilerin varsayımları eğer doğruysa, İzmir kenti de böylece başlamıştır..."

'Halikarnas Balıkçısı' Cevat Şakir Kabaağaçlı
(1886-1973)

[Sonsuzluk Sessiz Büyür, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996]

Ali Rıza ÇAKUBEY Evi

Yeni Foça

Ali Rıza ÇAKUBEY, 2005 yılında Kentli İzmirli kategorisinde ödül kazanan Foçalı bir balıkçıdır. Kendisi 2019 yılında vefat etmiş, eşi Kamuran Hanım aynı evde yaşamayı sürdürüyor.

Ev, iki katlı geleneksel bir Foça Evi olup bahçeli, sade döşenmiş huzurlu bir ev. Kapı lentosu üzerinde de görüldüğü gibi 1880'de yapımına başlanmıştır. Girişte salon, mutfak, bir oda; üst katta ise iki oda ve bir tuvalet yer almaktadır.

"Evi kayınpederim verdi. Eşimin çocukluğu bu evde geçmiş. Yaşamaya başladığımızda çok kötü bir haldeydi ancak eşim evin eski halini değiştirmek istemedi. Eşim vefat ettikten sonra yenilemeye karar verdik. Benim gençliğim bu evde geçti. Evin eski halinde bahçede kuyu vardı. Bulaşığımızı, çamaşırımızı hep dışarda yıkıyorduk. Sonra çeşme yaptık. Evin restorasyonu iki yıl önce tamamlandı" diyerek eşi Ali Rıza Bey ve ailesinden de bahsediyor Kamuran Hanım;

"Eşim balıkçılık yapıyordu. Baba mesleği. Kendi kayığımız vardı. Beraber yirmi yıl balığa gittik onunla. Dalgalı denizlerde gittik, geldik. Çok güzeldi o zamanlar. Hiç korkmadan gidiyorduk, hava poyraz olsa bile...

Babam ve kayınpederim Limni Adası'dan gelmiş. Annem Konyalı, dedem de Midilli Adası'ndan gelmiş. Kökler karışık biraz. Babamın Limni Adası'nda çiftlikleri varmış, deniz kenarında. "Dalyancı" soyadını bu yüzden almışlar. Bir kızım ve bir oğlum var. Kızım İzmir'de toptan balıkçılık yapıyordu. Sonra devretti, emekli oldu. Şimdi Urla, Zeytinalanı'nda oturuyor. Arada gelip gidiyor. Oğlum itfaiyeciydi. Sağlık problemleri nedeniyle erken yaşta emekli oldu. Evimizin bahçesinde yaptığımız evde o oturuyor."

Gülsen ERTÜRK Evi

Yeni Foça

2007 yılında Kentli İzmirli kategorisinde ödül kazanan Gülsen ERTÜRK, bu eve gelin olarak gelmiş. Kayınvalidesinin annesi almış bu evi. Mimari özellikleri ile 19. yüzyılın sonlarında yapılmış olduğunu söylemek olanaklı. Her iki cephesi de simetrik ve köşe başında yer alan bu bodrum üzeri iki katlı konut, sade cephe düzeni, katlar arası silme, düşey köşelerdeki taş dizisi

ve tüm açıklıklardaki kademeli silmeleriyle Foça'da sıkça karşılaştığımız konut örneklerinden birisidir. Denize giden sokak cephesinde ana giriş kapısı ve üzerinde bulunan balkonu dikkat çekmektedir. Ev, içindeki eşyalarına kadar özgün özelliklerini koruyor. 1986 yılında onarılmış. Dönemin ilk telefonlarından biri gözümüze takılıyor.

Foça'ya gelen üçüncü telefon olduğunu bu yüzden numarasının da üç olduğunu öğreniyoruz. Gülşen Hanım 2017 yılında yine Foça'da başka bir eve geçmiş. Evde oğlu Mustafa Bey, kızı Büşra ile birlikte yaşamayı sürdürüyor.

Mustafa Bey ile yaşadıkları ev hakkında sohbete başlıyoruz.

"Bu evde babaannemlerle birlikte yaşadık. Daha önce üst kat komple beş odaydı. Restore edilince odalardan birini mutfak, birini de banyo yaptık. Sadece aşağıdan giriş vardı."

Sohbetimize devam ederken köklerini soruyoruz;

"Baba tarafı İzmir yerlisi, anne tarafı Kavala. Babaannemin adı Kevser, dedemin adı Mustafa ERTÜRK, Anneannemin ismi Ayşe, diğer dedemin de Yusuf GÜRBÜZ. Babamın İzmir'de Zeytinyağı Fabrikası varmış. Fabrika önce Yunanlılarla ortakmış. Sonra dedem babaannemle evlenmiş. Babaannemler zenginmiş. Üzüm işleri yapıyorlarmış. Yunanlı ortaklardan fabrikanın diğer kısmını satın almışlar. Babaannem buraya gelin geldiğinde önce kirada oturmuş. Annesinin İzmir'de Kızlarağası'nın karşısında dükkânları varmış. Babaannemler iki kız kardeşmiş. Anneleri kızları için İzmir'deki bir dükkânı satmış ve babaannemin kardeşine İzmir'de bir ev, babaanneme de bu evi almış. Ama evi kimden aldıklarını bilmiyorum. 30-35 yıl önce Yunanistan'dan birileri gelmişti buraya. Hatta bize kahve getirmişlerdi. Türkçe bilmiyorlardı. Sadece Yunanca konuşuyorlardı. Biz tabi ne dediklerini pek anlayamadık ama evin esas sahiplerinin, torunlarının, torunlarıymış. Öyle ufak bir anımız olmuştu bu evle ilgili."

Mustafa Bey yakın zamanda eşini kaybetmiş. Şimdi kızı ile birlikte bu evde yeni düzen kurmaya çalışıyor. Evlerine bağlılığını anlıyoruz. "1969 doğumluyum. Bu evde doğup büyüdüm. Hala da burada yaşıyorum. Özgün haliyle koruduk bu evi. Eskiden toprak yoldu evimizin önü. Her saat başı atlar geçiyordu. Şimdi çok değişti tabi. Tek kızım var. Fabrikamız vardı. Orda çalışıyordum. Zeytincilik yapıyorduk. Ama zeytincilik de bitti artık."

Mahmut KARNAS Evi

Yeni Foça

Yeni Foça'da, Kurtuluş Caddesi'nde köşe başında yer alan ve bodrum üzerinde tek katlı olan bu ev, 19. yüzyılın sonlarında yapılmış ve bu haliyle Foça'nın özgün mimari yapısı sergileyen bir örnektir. Ana girişte, sokağa paralel basamaklarla yükselen, bir niş içerisinde yer alan dökme demir kapısı mevcut. Açıklıkların sade silmelerle bezendiği, düşey köşelerde kesme taşlarla, kat silmeleriyle, üst kat pencerelerinde ahşap kepenklerin,

bodrum katında demir kepenklerin yer aldığı bu evin arka cephesinde sokaktan girişi olan küçük bir bahçesi de bulunmakta. Özgün kapıyı tamir edecek usta ararken kapının değiştirilmesi önerilmişse de Gülsün hanımın yıpranmış olan kapının onarılması için sarf ettiği çaba aktarılmaya değer. Bu açılarından Gülsün Hanımın, "benzerini değil özgünü korumayı" tercih etmesi örnek bir yaklaşım biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

2006 yılında "Kentli İzmirli" kategorisinde ödül kazanan Mahmut KARNAS ve eşi Gülsün Hanım, bu evi 1981 yılında satın almışlar ve yerleşmeden önce onarım yaptırmışlar. Sade, ferah döşenmiş, huzurlu bir ev. Gülsün Hanım'la evi hakkında sohbete başlıyoruz.

"İzmirliyiz. Yeni Foça'ya Karşıyaka'dan geldik. Ama köklerimiz Balkanlar'a kadar uzanıyor. Şehrin kalabalıklığından ve gürültüsünden uzaklaşmak için burayı tercih ettik. Eşim İzmir'de kuyumcuymdu, 2016 yılında kaybettik. Küçük kızım baba mesleğini devam ettiriyor. Ben de ara ara İzmir'e kızımın yanına gidip geliyorum. Ama evimi ve Foça'yı çok seviyorum. Bu yüzden burada yaşamayı sürdürüyorum, anılara sahip çıkıyorum. Çocuklarım da geldiklerinde, buradaki huzuru ve mutluluğu hiçbir yerde bulamadıklarını dile getirirler hep."

Eviyle ilgili başına gelen küçük bir anısını da anlatıyor:

"Bir gün sabah bahçeyi yıkıyorum, kapı çalındı; açtım karşımda bir bey ve bir hanım. Rumca konuşuyorlardı. Söylediklerini anlayamıyordum ama bir şekilde diyalog kurmaya çalıştık. Bu evin sahibinin torunuymuş. Çeşme'ye gezmeye gelmişler. Sonra oradan bu evi görmek için taksi kiralamışlar. Evi gezmek istediler. Gezerken duvarlara ellerini sürüyorlar, öpüyor ve hıçkırımlarla ağlıyorlardı. Ben de çok duygulandım."

Sonra bahçeye çıktık. Evin torunu, bana sımsıkı sarıldı ve teşekkür etmeye başladı. Evi bakımsız yıkıntı bir halde bulmayı bekliyorlarmış. Bu haliyle görünce çok mutlu oldular. Atina'da yaşıyorlarmış. Beni evlerine davet ettiler. Hatta sonrasında da birkaç defa haberleştik."

Nazmiye ARABACI Evi

Yeni Foça

2012 yılında "Tarihi Yapıda Yaşam" kategorisinde ödüle değer bulunan Nazmiye Hanım ve Hüseyin Bey'e ait bu ev, Hüseyin Bey'in babasına mübadele döneminde verilmiş. Evin plan şeması özgün haliyle korunmuş. İki katlı konutun tavanı çürüyüp bozulduğu ve çöktüğü için değiştirilmiş. Ayrıca pencere doğramaları ve ana giriş kapısı çürüdüğü için yenilenmiş.

Nazmiye Hanım hala bu evde eşinin anılarıyla hayatını sürdürmektedir. Ancak rahatsız olduğu için kendisi ile değil kızı Zehra Hanım ile görüşüyoruz. Zehra Hanım, Foça'da lokmacılık yapıyor. Annesine sürekli bakan bir bakıcısı var. Kendisi başka bir evde yaşıyor. Annesinden ve evlerinden bahsederken eski zamanlarını hatırlayınca gözleri doluyor.

"Atatürk ölmeden bir yıl önce getirmiş anneannemleri Romanya'dan buraya. Annem ve kardeşleri Yeni Foça'da doğmuşlar. Annem 1961 yılında bu eve gelin olarak gelmiş. Babam Hüseyin Arabacı ise bu evde doğup büyümüş. Babam öleli 17 yıl oldu. Babaannem de 100 yaşında ölmüş. Babaannemin annesi de burada doğmuş ve büyümüş. Hep burada yaşamışlar. O yüzden artık buranın yerlisi sayılırlar. Onların hatıralarını yaşatmak için elimizden geleni yapıyoruz."

Zehra Hanım'ın biraz da kendisinden bahsetmesini istiyoruz.

"Lokmacılığı çok öğrenmek istemiştım. Kendi isteğimle başladım. 1995 yılından beri severek bu işi yapıyorum. Yeni Foça'da lokmacı yoktu. Bir tek bendim o zaman. Gece pazarında lokmacılık yapıyorum şimdi. Kışın İzmir'de yaşıyorum."

Doğup büyüdüğü eve ve ailesine bağlılığı ile Zehra Hanım da Yeni Foça'nın değerlerinden biri.

Çetin ve Sevil ÖZGÜL Evi

Urla

2013 yılında Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde ödül kazanan Çetin ve Sevil ÖZGÜL çiftinin konutta başlayan öykülerinin dikkat çekici bir özelliği var. Konutun tescilli olması nedeni ile evi satın almaktan vazgeçen bir başka alıcının ardından bu konuta çok büyük

istekle sahip olmuşlar. Özgün özellikleri ile yaşamayı zaten tescil olmasaydı da sürdüreceklermiş. Hatta daha önce de o mahallede yaşadıkları için konutun eski sahipleriyle ilgili anıları da paylaştıkları keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

İki katlı ve asimetrik düzendeki cephede konutun ana girişi, ikinci katta yer alıyor ve önünden geçen sokağa paralel merdivenlerle ulaşılıyor. Sofa, salon olarak değerlendirilmiş. Konuta ait diğer mekânlara geçişi sağlayan ahşap kapılar, tavana kadar uzanan plasterler yanında sade ve zarif geometrik desenlere sahip tavan

silmeleri özgün detaylar olarak göze çarpıyor. Sofa, ana giriş aksının yanından birer odaya açılıyor ve bu odaların arasında bulunan holden de mutfaka ve mutfak aracılığıyla bahçeye geçiş sağlanıyor. Bahis olunan holün başında bodrum kata inen ve iki tarafı küpeşteli merdiven dikkat çekiyor.

Sevil Hanım, yedi yıl önce kaybettiği eşi Çetin Bey'in anılarına sahip çıkarak, bu evde kızı ve torunuyla birlikte hayatını sürdürüyor.

Ahmet TAŞKAN, Köprübaşı Fırını

Urla

2012 yılında Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde ödül kazanan Köprübaşı Fırını, Urla'nın bilinen en eski fırınıdır. 80 yıldır Taşkan Ailesi tarafından işletilen fırın, şu anki sahibi Ahmet Bey'in Selanik'te de fırıncılık yapan dedesine, mübadele ile Urla'ya yerleşmelerinden sonra verilmiş. Ayrıca Yaka Mahallesi'nde bir ev de onların payına düşmüş. O evi sonradan satmışlar.

Ancak fırın, dededen sonra baba, şimdi de oğulları Ahmet Bey tarafından işletilmeye devam ediyor. Tarihe meraklı olan Ahmet Bey, dedesinden Rumlar zamanında fırında lokma çıkartıldığını duymuş; hatta o zamanlar fırını Giritliler işletiyorlarmış.

Fırın, geçmişte Urla'da yaşamış olup bugün Yunanistan'dan Urla'ya ziyarete gelen kişiler için, günümüze ulaşmamış evlerin sahipleri tarafından belirlenen bir referans noktası özelliği taşımaktadır. Birçok kişi eski evlerinin nerede olduğunu fırının kapısından ölçerek hatırlamaya çalışmıştır.

Dış cephesi özgün özelliklerini koruyacak nitelikte onarılmış ve iç mekân farklı dönemlerde ekler almışsa da Köprübaşı Fırını'nda hala odun ateşiyle geleneksel nitelikte ekmek ve gevrek üretilmeye devam ediliyor.

Mehmet EROL, Saatçi

Urla

"2011 yılında "Tarihi Yapıda Yaşam" ödülüne layık görülmüş olan Mehmet Bey, mesleğini dayısı Cahit Kocakülle'dan öğrendiği şekliyle, mekanik ve kurmalı saatlerin tamirini yapmaya devam ederek sürdürmekte. Bunun yanı sıra mesleklerini sürdürükleri yapının tarihi ve özgün niteliğini de koruyarak, yıllardır aynı dükkânda, kardeşi Hakan Bey ile birlikte yerel tarihi ve kültürel mirası yaşıyorlar.

Mehmet Bey, "Eskiden Rumlara ait olan bu dükkân, sonrasında Türkler tarafından yazıhane ve manifaturacı olarak kullanılmış. Dükkânın zemin taşlarının Rum adalarından getirildiği söyleniyor. Urla'da sadece bizim dükkânda var bu zemin taşından. Dayım, 1963 yılında bu dükkânı saatçi olarak açıyor. O zamandan bu zamana aynı gördüğümüz dükkân, olduğu gibi duruyor." sözleriyle dükkânın tarihinden kısaca bahsediyor.

"Ben on bir yaşından beri bu dükkândayım. İşimizi seviyoruz. Eski saatler, cep saatleri, masa saatleri yapıyoruz. Kurmalı ve guguklu saatler de tamir ediyoruz. Tabii onların tamiri daha çok zaman alıyor. Şimdi akıllı saatler, elektronik saatler çıktı. Onları da yapmaya çalışıyoruz ama işler biraz azaldı. Yetişen usta da kalmadı. Gelecek nesilde çırak kalmayacak. Günümüzde duvar saati yapan bizim gibi üç dört usta kaldı." diyerek sözlerini bitiriyor Mehmet Bey."

Yılmaz EREN, Terzi

Urla

"1938 doğumlu olan Yılmaz Bey, mesleğine sekiz dokuz yaşlarında teyzesinin oğlunun yanında çıraklık yaparak başlamıştır. 1960 yılında askerden döndükten sonra Arasta'da kendi dükkânını açmıştır. 1968 yılında, şu anki dükkânını satın alıp kiraya vermiş; 1980 yılından bu yana ise Urla Arasta'daki o dükkânda mesleğini yapmayı sürdürmektedir.

"O zaman burası farklı kişilere ait, iki ayrı dükkândı. Biri tuhafiye, diğeri terzi... Ben satın aldıktan sonra birleştirip terzi dükkânı yaptım. Yanımda çırak da yetiştiriyordum. İzmir'den kumaş alıp dikiyorduk."

2022 yılında eşini kaybeden Yılmaz Bey'in sağlık durumu giderek kötüleşmiş ve gözleri az görmeye başlamışsa da işini ve dükkânını bırakamamış. Kızı Gönül Hanım, emekli olduğundan beri (2010) tadilat işleri yaparak babası Yılmaz Bey'e yardımcı oluyor ve böylelikle hem mesleği hem de dükkânı yaşatmaya çalışıyor." olacak şekilde değiştirelim.

Füsun ve Prof. Dr. Güven ÇAĞATAY Evi

Varyant

2014 yılında Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde ödül kazanan bu ev, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Güven Çağatay'a ailesinden yadigar. Güven Bey, 1942 yılında şu anda oturdukları evin yanındaki evde doğmuş. Bir zamanlar o ev de onlara aitmiş. Daha sonra bu evde oturmaya başlamışlar. Çocukluğu, gençliği bu evde geçmiş. Eşi Füsun Hanımla birlikte evlendikleri zamandan beri bu evde yaşamlarını kesintisiz olarak sürdürüyorlar.

Ev, içindeki eşyalara kadar özgün özelliklerini koruyor. Füsun hanım gelin geldiği bu evin anılarını, eşyalarını ve hatta eski dönemlerden kalan kıyafetleri bile özenle saklamış. Güven Bey babasını çok küçük yaşta kaybetmiş ve onunla geçirdiği kısa zamana ait anılarının pek çoğunda çocukluğunun İzmir'i ve bu ev var. İzmir'le ilgili tarihi birikimlerin hem canlı tanığı hem de koruyucusu Güven Bey. Anılarını yazdığı defterleri de büyük bir hazine.

Güven Beyden bize çocukluğuyla ilgili küçük bir anısını anlatmasını isteyerek sohbetimize başlıyoruz:

"Yedi-sekiz yaşındaydım. Garajın olduğu yer ile katlı otopark alanı cezaeviydi. Karşısında San Kışla vardı. Tramvaylar (önündeki meydandan) dönerdi. Babam beni alırdı, bir de sepetimiz vardı. Ankara Palas Otel'i'nin altındaki kıraathanede satranç oynardık. Akşamüstü olduğunda oradan çıkardık ve bütün depolarının oradan geçerdik. Sonra (günümüzdeki) Konak Pier'in olduğu yere giderdik. Güneş gelirdi oraya akşamüstü, babam elindeki oltasını atar çekerdi. Kocaman balıklar tutardı. Hemen orada temizlerdi. Eve yürüyerek gelirdik, San Kışla'nın önünden geçerken babam üç tane kibrit çakardı. Evdekiler bizim geldiğimizi görsün diye. Annem hemen sofrayı hazırlardı. Ocağın altını açar, bizi beklerdi. Elimizde balıklar kuyruk kaldırırdı böyle. Çok güzeldi ya. Eski körfez bambaşka idi. Tertemizdi."

Eşi Füsün Hanım da sohbetimize dahil oluyor. Kendisine eve ilk gelin geldiği zamanlarda yaşadıklarını soruyoruz.

"Ben Karşıyaka'dan gelin olarak geldim. İlk zamanlar her akşam burada cumbada otururdum, Karşıyaka'ya bakıp ağlardım. Güven de hemen yanıma gelirdi, yarın seni annenlere götüreceğim derdi. Annemlere özleminden değil aslında. Ben bu tarafı hiç bilmiyordum. Karşıyakalılar genelde aynı ortamda doğarlar, büyürler, yaşarlar. Sonra açılırlar tabii. 1978'de evlendik."

Neredeyse 46 yıldır buradayım. Şimdi beni götürseniz durmam Karşıyaka'da. Yani bazen arkadaşlarım diyor, işte evinin orada alışveriş zor, inip çıkman zor. Yine de buradan, bu semtten kopamam. Çoğu zaman yürüyerek iniyorum Damlacı'nın oradan. Böyle her indiğimde değişik bir sokaktan geçiyorum. Bazı evlerin önünde durup bakıyorum. Orada ne yaşanmışlıklar vardır, neler olmuştur diye. Evlendiğim ilk zamanlar ben daha modern şeyleri (mobilyaları) seviyordum. Evdeki eski eşyaları aşağıdaki depoya koydum. Baktım sonra (bu modern mobilyalar) hiçbir şey bu eve yakışmıyor. (Buraya) Eski, kendi eşyası yakışıyor. Yeniden onları yerleştirdim. Güven'in babasının Cumhuriyetin 10. yılında giydiği smokini bile hala duruyor. Ben de anılara çok bağlıyım, hiçbir şeyi atamıyorum ya da veremiyorum."

Eski fotoğraflardan bahsediyoruz biraz da. Füsün Hanım bazılarını bulup getiriyor bize. Hatta eski nüfus cüzdanları bile var. Bu sayede Füsün Hanım ve Güven Beyin de anılarına ne kadar bağlı olduklarını ve eskiye ne kadar güzel sahip çıktıklarını görüyoruz.

Arife DÖNER Evi

Birgi

Doğma büyüme Birgili Arife teyze ve eşi Salih Bey, bu evi 1955 yılında satın almışlar.

"Birgi'nin yukarı başında, Yörüklere gelin gittim. İki yıl sonra buraya kiraya geldik. Bir yıl durur durmaz sattılar, kökünü aldık. Eh... Allah nasip etmiş, benim oldu."

Şükran da bu evde doğdu." diyor Arife teyze.

Salih Beyin vefatından sonra da anne kız bu evde yaşamaya devam etmişler. Evin basit bakım ve onarımlarını kendi imkanlarıyla, özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak yapmaya devam ediyorlar.

93 yaşındaki Arife teyze ve kızı Şükran Hanım ile evin avlusunda sohbet etmeye devam ediyoruz. Evin ahşap kapısından içeri girince, Arife teyzenin rengarenk çiçekleri karşılıyor bizleri. "Ne güzel çiçekler" diyerek giriyoruz içeriye. "Çiçeklerin çoğu bu yıl sıcaktan olmadı çocuğum. Baksana çoğu saksı boş..." diyor üzgün bir

ifade ile. Ama biz yine de Arife teyzenin beğenmediği rengârenk açmış çiçeklerine hayranlıkla bakıyoruz. Aile yıllarca ziraatçılık ile uğraşmış. Şimdilerde sağlık sebeplerinden dolayı çalışmasa da Şükran Hanım kışlık sebzesini kurutuyor, tarhanasını üretmeye devam ediyor.

Hanay tarzı bu ev, Birgi'nin geleneksel konutlarının, kırsal yaşamının, özgün özelliklerinin iyi bir örneği. Açık sofalı bu konutun yaşam zorluklarına rağmen, anne ve kızın eve olan bağlılıkları ve evlerine olan sevgileri görülmeye değer.

Yaklaşık 70 yıldır Arife teyzeye ve kızına yuva olan bu ev; 2014 yılında, Tarihi Yapıda Yaşam Ödülü ile onurlandırılmıştı. Arife teyze, kızı Şükran hanım ile birlikte ödül törenine katılmıştı. 2014 yılındaki ödül töreninde yaşadığı mutluluğu şöyle aktarıyor bize:

"Sizleri tanıdım, orada bize çok saygı gösterdiniz. Allah razı olsun kırk bin kere... Ah çocuğum... Hani o gün çıktık ya oraya, o gün ünlenince, Şükran beni alacak çıkaracak oraya, sahne mi ne, ya ben çıkmam oraya dedim. Rahmetli Emin Başaranbilek... O geldi, benim kolumdan tuttu. Çıktık onunla. Aziz Kocaoğlu benim elimi öptü. Teşekkür ettim. Alkış ettiler, içim burkuldu böyle. İçimden yaş geldi. Ondan sonra bir daha alkış yaptılar. Böyle ne oldum biliyor musun? Hem mutlu oldum, hem garipsedim yani. Güzelce bizi karşıladınız, bize baktınız. Aklım iyi de kendim yaşlandım. Bu kadıyla idare ediyorum."

Ayşe Adalet SÜZER CAN Evi

Birgi

Adalet Hanım ve ailesinin sekizinci kuşak olarak yaşadığı bu ev, 500 yıllık geçmişe sahip. Ev "Hanay" biçiminde iki katlı, iç avlulu. Üst kat ahşap karkas ve birbirine açılan odalardan oluşmaktadır. Baş odanın işlemeli kapısı, tavanı, evin ruhuna uygun sedirlerle yapılmış tefrişatı ve duvar nişlerinin özgünlüğü dikkat çekici ve hayranlık verici. Adalet Hanım'dan, hem kaynaklardan hem de büyüklerin anlattığı anılardan edindiği bilgiler üzerine, Evliya Çelebi'nin bu evde konakladığını öğreniyoruz.

Çelebi "Taşpazar'da Soğancılar diye aile var. Bir de M.Arif Çelebi'lerin evi var" diye söz ettiği seyahatnamesinde M. Arif Çelebi, Adalet Hanımın aile köklerine mensup büyük dedesi. Hatta Evliya Çelebi konakladığı bu ev için bir dörtlük de armağan etmiş. Adalet Hanım bu dörtlüğü ezberinden söylüyor.

*"Bu hane öyle bir hane ki
Her işleri balsefa
İçindekiler çekmesin asla cefa
Bu haneye gelenler ekmekle aş yesin.
Eğer namaz kılmazlarsa toprakla taş yesin"*

Adalet Hanımın annesi Ömriye Fatma Süzer de, bildiği manilerle tanınıyormuş. Manileri, Ödemiş yöresine ait bazı kitaplarda yayınlanmış. Hatta Ömriye Hanımın Birgi'de bilimli kadın olarak bir şana sahip olduğunu öğreniyoruz. Kızının annesinin hafızasında yer alan bu manileri kayıt altına alması, paylaşması Birgi'nin kültür tarihine önemli bir katkı sunmuş.

2014 yılında Ayşe Adalet Hanım ile eşi, Mimar Sinan Üniversitesi ve Prof. Dr. Cengiz Erarslan tarafından hazırlanan restorasyon projesi doğrultusunda 2013 yılında onarılmış olan bu ev ile "Tarihi Yapıda Yaşam" ödülüne layık görülmüşler. Günümüzde de aynı özgünlüğüyle ve titizlikle korunuyor.

Ali Haydar AYLA, Kubbeli Bakkal

Menemen

Ali Haydar Beyin dedesi bu dükkânı vakıflardan satın almış. İlk zamanlar şekerci dükkânı olarak işletmiş; sonrasında ise ürün yelpazesi genişlemiş ve bakkaliye dükkânına dönüşmüş. Dedesinden babasına, babasından da Ali Haydar Bey'e miras kalmış. Ali Haydar Bey, endüstri mühendisi olmasına rağmen

dede mesleği bakkal dükkânını işletmeyi tercih etmiş ve o dönemden kalan ne varsa, özgün halini 40 yılı aşkın bir süredir koruyarak sürdürmekte.

Son yıllarda oğlu Hüseyin Ayla babasının yolunda, onun eskiyi koruyan ve yaşatan tavrıyla aynı işi sürdürüyor.

Menemen'in tam çarşı merkezinde yer alan bu dükkân, dönemin Mühürlü Dede Kütüphanesi (Mescidi) olarak biliniyor. Dükkânın bir sübyan mektebi olabileceğine dönük görüşler de bulunmakta. Bu bakkal dükkânında ilk bakkaliye zamanının dolapları, rafları, bakliyat tenekeleri, bisküvi kutuları ve 1934 yılını gösteren terazi mühürlerini görünce insan zamana yolculuk yapmış gibi hissediyor. Duvarlara asılmış eski afişler de bu duyguyu perçinliyor. Kubbeli Bakkal, bir bakkaliye müzesi gibi...

2012 yılında "Tarihi Yapıda Yaşam" kategorisinde ödül almış olan Kubbeli Bakkal'ın günümüze özgün hali bozulmadan gelmiş olması Ali Haydar Bey'in çabasının yanı sıra oğlunun da bu konudaki duyarlılığıyla ilişkilidir.

Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların
Yaşatılması Ödülü Kategorisi

"Bir tarihi kentin korunması, geleneksel sanatların sürdürülmesine ve yerel halkın yerinde kalmasına yönelik çabalar gerektirir. ...

Geleneksel kültürel ve ekonomik çeşitliliğinin korunması, özellikle bu o yerin ayırt edici özelliği olduğunda, çok önemlidir."

*17. ICOMOS Genel Kurulunda kabul edilen
TARİHİ KENTLERİN VE KENTSEL ALANLARIN KORUNMASI
VE YÖNETİMİYLE İLGİLİ VALETTA İLKELERİ
2. MADDESİ,
Paris, 28 Kasım 2011.*

Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların Yaşatılması Ödülü

Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların Yaşatılması Ödülü

Bu ödül, tarihi mekân içerisinde uzun süreli geleneksel üretim yapan, tarihsel-mekânsal dokuya varlığıyla katkı sağlayan, somut olmayan yerel kültürel miras kapsamında faaliyet gösteren zanaatkârlara (dokumacı, bakırcı, keçeci, semerci, nalıncı, derici vb.) verilir.

Adayların, en az 15 yıl boyunca zanaatın uygulanmasını ve yaşatılmasını sağlamış, usta-çırak ilişkisi içinde yetişmiş, kaybolmakta olan zanaatın sürdürülmesini sağlayacak ender bilgilere sahip olması gerekmektedir.

Değerlendirme Ölçütleri:

- A. Zanaatkârın değerlendirilmesinde zanaatın tarihsel-mekânsal dokunun sürekliliğine katkısının belirgin olmasının öncelik taşıması,*
- B. Yaptığı zanaatın yerel tarihe katkısı,*
- C. Bilgi ve becerisini uygulamadaki üstünlüğü,*
- D. Konusunda ender bulunan bilgiye sahip olması,*
- E. Yaptığı işe kendini adanmışlığı,*
- F. Yeni zanaatkârlar yetiştirmiş olması,*
- G. Zanaatın, toplumun gelenekle buluşmasını sağlayacak unsurlara sahip olması.*

Feti PAMUKOĞLU, Saatçi

Tarihi Kemeraltı Çarşısı

**TARİHİ MEKANDA GELENEKSEL
ZANAATLARIN YAŞATILMASI
DALINDA JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ**

Fotoğraf: Birol ÜZMEZ

1958 yılında İzmir’ de doğan Feti Pamukoğlu, Türkiye’de sayılan çok az olan antika saat ustalarından birisi. Ömrünü saatlere adayan Pamukoğlu üç kuşaktır antika saat tamirciliği yapan bir ailenin son temsilcisi. 1936 yılında, dedesi Mustafa Şükrü Pamukoğlu tarafından İzmir Keçeciler semtinde kurulan aile müessesesi, 1941 yılından itibaren İzmir Kemeraltı Çarşısı’nda varlığını sürdürüyor.

Babası Mehmet Fikri Bey’i yedi yaşından itibaren gözlemleyerek ve saatleri bozarak tamir etmeyi öğrendiğini ifade eden Feti Bey, mesleğini usta-çırak ilişkisiyle öğrenmiş ve zanaatını sanatla birleştirmiş bir usta. Şehrin sembollerinden biri olan İzmir Saat Kulesi, Pamukoğlu ailesinin günümüzdeki temsilcisi Feti Pamukoğlu’nun işine gösterdiği sevgi ve sorumluluk sayesinde tıkr tıkr çalışıyor.

"1994 yılında İzmir'de Oska pasajındaydım. Saat Kulesi de burnumuzun dibindeydi ve çalışmıyordu. Belediyedeki arkadaşlarıma söyledim. Bir saatçi olarak saat kulesinin saatini durmuş bir şekilde görmek beni üzüyordu. Tamir etmek istedim ve böylece başladı benim bakım sürecim ve hala devam ediyor. Altı günde bir kurmaya gidiyorum. Üç ayda bir de periyodik olarak bakımını yapıyorum. Genelde saat kuleleri şehrin merkezine, herkesin uğrak yeri olan bir yere yapılır. Yüksek desibelde çanı olur. Bu tür tarihi dokuları yaşatmaya çalışmak, şehre simge olmuş bir yerde benim de burada emeğim var diyebilmek bana ayrı bir haz veriyor."

Feti Pamukoğlu, İzmir Saat Kulesi'nin yanı sıra, Balıkesir Koca Saat, Ayvalık Saatli Camii, Eşrefpaşa Saat Kulesi, Alsancak Gari Saat Kulesi, Muğla Saat Kulesi, Bergama Tarihi Saat Kulesi, Manisa'daki kadransız Ulu Camii Çan Saati ve Çanakkale Saat Kulesi'nin de bakımının sorumluluğunu üstleniyor. Matematik, fizik ve mekaniği birleştirerek asırlık saatleri duraksatmamak için büyük bir titizlikle çalışmalarını sürdürüyor. Eskiye, ölmek üzere olana dokunmak, insanların haz duyduğu çocukluklarını, geçmişlerini, atalarını yad ettikleri objeleri canlandırıp sahiplerinin sevincine ortak olmak, onların "Çocukluğuma gittim." dediğini duymak, onu mutlu ediyor. Gerçekte bu işin zor koşullara sahip olduğunu söylüyor. *"Bir insanın bu işi yapması için biraz çılgın olması lazım. Bir yemek, tuvalet haricinde günlerimiz kulenin içinde yani kollarını aç ve bir daire çiz, o kadar yerin içinde geçiyor. Ayrıca yaptığımız işin sadece saat tamiri, horoloji boyutu yok, ayrıca ahşap restorasyonu var; gomalak cilasıyla beraber tutya, bronz tamiri ve altın varak işçiliği var; porselen konservasyonu var. Edirnekari, telkâri ve ajur işçiliği var. Hepsini topluyorsun, bir de üstüne horolojiyi koyuyorsun tabii estetik boyutuyla beraber. Anıtların, belediyelerin, koleksiyonerlerin canlı tutmaya çalıştıklarını, biz de el emeği yönüyle yaşatmaya çalışıyoruz."*

Feti Bey'in Kemeraltı'nda yer alan Pamukoğlu Antik Saat isimli dükkânının kendine has bir enerjisi var. Yan yana dizilmiş saatleri bir arada görünce insan zaman kavramını; farklı coğrafyalarda ve zamanlardaki sanat ve estetik anlayışını düşünmeden edemiyor. Tavanda Leonardo Da Vinci'nin çizimlerinden yıldız

Fotoğraf: Birol ÜZMEZ

haritasına kadar birçok detaya rastlamak mümkün. Hünerini temsil eden saatleri manevi değerleriyle ön plana çıkarması ve her birini hikâyesiyle tanıtmayı, mesleğine olan tutkusunu ve ustalığının sıra dışılığını gözler önüne seriyor.

Bu zanaatın teknik detayları ve gerektirdiği sabır özelinde; zanaatın yaşatılmasının güçlükleri nedeniyle giderek azalan usta sayılarına rağmen, Feti Bey'in zanaatın kurumsallaşmasına yönelik önemli çabalarının var olması, bu çabaların zanaatın gelecek kuşaklara aktarımını mümkün kılacak eğitimler gerçekleştirilmesi ve zanaatındaki hünerinin ülke çapında tanınması ve toplumsal bir faydaya dönüştürmesi övgüye değer bulunmuştur.

Ozan ÖZDEMİR, Çalgı Yapım Ustası

Tarihi Kemeraltı Çarşısı

1982 doğumlu olan Ozan Özdemir, 2004 yılında İstanbul'dan İzmir'e gelmiş ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri'nde eğitim almıştır. Şimdilerde Kemeraltı'ndaki atölyesinde bir yandan başta santür olmak üzere lavta, cümbüş, buzuki ve tambur gibi birçok yaylı çalgının yapımı ile kendisinin bulduğu yepyeni çalgılar tasarlayıp üretirken bir yandan da açıldığı günden beri İzmir Müzik Müzesi ve Ses Kütüphanesi'nde gönüllü olarak alanı ile ilgili birçok iş yapmaktadır.

İzmir'de tek, ülkemizde ise az sayıda santur yapımcılarından olan Ozan Beyle sohbetimize bu yolculuğa nasıl başladığını sorarak başlıyoruz. "İran'dan bir arkadaşım santur getirmişti. Kendi kendime çala çala öğrendim. Hocası yok, o yıllarda santuru bilen de yok. Sokaklarda çok çaldım. O zaman kiram 50 liraydı, ben günde 70 lira kazanıyordum." diye başlıyor hikayesini anlatmaya. Dünyanın birçok şehrinde de sokak müzisyenliği yapmış olan Ozan Bey, muhtemelen şehrimizde sokak müzisyenliği için izin belgesi olarak bu işi yasal olarak gerçekleştiren ilk kişi...

*Acı ve hüznle yazılmıştır tarihi
Hiyanetin okları ulaşmaz alinyazısına.
Dağlardan zemhereyi, denizlerden risk ve eceli,
uzun gurbetlerden bereketi çalandır o.
Onun ellerinde yumuşar sonsuz göklerin ve
kudretli çağlayanların ölümsüz mermeri.*

Refik Durbaş (1944-2018)

*Kitabe, Çırak Aranıyor, "Bir Umuttan Bir Şiirden"
Özal Basımevi, İstanbul, 1984.*

Üç yılın sonunda İran santürü küçük gelmeye başlayınca yeni bir enstrüman arayışıyla kendi enstrümanını yapmayı düşünmeye başlamış.

Bu arayışla Ege Üniversitesi Türk Müziği Konservatuvarı Çalgı Yapım Bölümü'nde, 2019 yılında Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülü'nün de sahibi, çalgı yapım ustası Necati Gürbüz ile tanışıyor. Geçtiğimiz yıla kadar aynı atölyede üretim yapıyorlarmış. Şu anda aynı atölyeyi paylaşmasalar da komşu atölyelerde hala birlikte üretim yapıyorlar.

Uluslararası alanda çalışmaları ve başarıları olan usta, 30 yıldır Fransa'da düzenlenen, dünyanın çeşitli yerlerinden 200 katılımcının bulunduğu *Le Son Continu* adlı çalgı yapım festivalinin katılımcısı olarak ülkemizi de temsil etmektedir.

Yakın gelecekte Kemeraltı'nda satın aldığı iki katlı binayı atölye ve okul haline getirerek 20 yıllık birikimini daha çok insanla buluşturmayı planlıyor. Emeğini ve tecrübesini paylaşmayı hedeflediği bu yolda, yeteneği ve üretimlerindeki titizliğinden etkileniyoruz. Kendisine teşekkür ediyor ve başarılar dileyerek ayrılıyoruz.

Ustanın hem enstrüman üretimindeki hem de müzik icrasındaki üstün nitelikleri, üretimlerini uluslararası boyutta etkinliklere dahil etmesi, bu etkinlikler kapsamında kültürel çeşitliliğe atfettiği vurgu ve saygı, üretimlerini kayıt altına alarak nitelikli belgeler oluşturması ve bu yolla diğer kuşaklara aktarımını da mümkün kılması, müzede yaptığı arşiv çalışmaları ve kaybolan besteleri kayıt altına alması övgüye değer bulunmuştur.

Cihangir DİNÇ, Fıçı Ustası

Tarihi Kemeraltı Çarşısı

Cihangir Bey bu mesleğe babasının yanında 15 yaşında başlamış. Askere gidip geldikten sonra da fıçıcılığa devam etmiş ve yaklaşık 45 yıldır bu zanaatı sürdürüyor.

"Büyük Demir Han'daydık biz, sonra babam rahmetli oldu. Beş altı yıl geçti. 50 yıldan fazladır handaydık biz, benim çocukluğum gençliğim orada geçti. 2010 yılında orayı yıktılar ve çay bahçesi yapmak istediler. Babam rahmetli olup ben orada tek kalınca buraya gelmek zorunda kaldım. 14 yıldır buradayım." diyor.

Cihangir Beyin babası Selahattin Dinç, 1931 yılında Sinop'ta doğmuş, 20'li yaşlarının başında İzmir'e gelmiş ve Büyük Demir Han'da fıçı yapım işine başlamış. Selahattin Bey yaklaşık 50 yıl mesleğini sürdürmüş ve oğlu Cihangir Beyi fıçı ustası olarak yetiştirmiş. Kendisinden başka yetişen fıçı ustası var mı diye sordüğümüzde, kardeşleri olmasına rağmen bu işi sadece kendisinin yapabildiğini söylüyor Cihangir Bey.

Bir fıçının nasıl yapıldığını ve kimlerin sipariş verdiğini soruyoruz kendisine. Genelde şarap için kullanılan fıçıların meşe ağacından yapılması gerektiğini; diğer ağaç türlerinin alkolü bozduğunu ve klasik büyük boyutta bir şarap fıçısının ortalama iki günde tamamlandığını öğreniyoruz. Eskiden işlerinin daha iyi olduğunu söyleyen Cihangir Bey, hala sadık müşterilerinin de olduğunu ve kişiye özel sipariş üzerine fıçı ürettiğini söylüyor.

Keresteler dilim dilim kesiliyor, tek tek basılıyor, zımparaya giriyor ve boyanıyor; tamamı el ile yapılan bu işte Cihangir Bey tek başına çalışıyor. Söyleşimizin sonuna doğru gelirken bu işin sıradan bir marangozluk olmadığını, bu haliyle işlevsel olarak kullanılan fıçı yapım işini İzmir'de kendisinden başka yapan olmadığını öğreniyoruz.

"Yetişen yok şimdi bende bıraksam İzmir'de bu meslek bitti yapan yok yani." diyor.

Fotoğraf: Recep BURCAK

Fıçılar, kesilmiş ağaç şeritlerin yine ağaç veya metal çemberlerle birbirlerine tutturulması ve her iki ucuna yuvarlak kapaklar takılmasıyla oluşturulan silindirik kaplardır. Karın bölümünden şişkin, alt ve üst kısımlarında darlaşan çaplarıyla özel formlara sahiptirler. Kesildikten sonra doğal kurumaya bırakılan ağaçlar daha sonra belirli genişlikte şeritler halinde biçilir. Biçme işlemi özenle yapılır ve kenarlar birbiriyle uyumlu hale getirilir. Fıçılar değişik içecekleri saklama işinde kullanılırlar. Viski, şarap, bira, sirke gibi mayalanma süreci olan sıvılar meşe ağacından üretilmiş fıçılarda saklanır. Meşeden yapılan fıçılar, içlerindeki sıvıya özel bir rayiha da katarlar.

Ustanın emeği, ustalığı ve geleneksel zanaatların yaşatılması için ortaya koyduğu çaba değerli bulunmuş, takdir edilmiştir.

Ali DEMİRCİ, Kalaycı

Bergama

Kalaycılık mesleği, dededen ve babadan miras kalmış Ali Bey'e. "Doğdum doğalı bu işin içindeyim." diyor. Yıllarca göçebe bir hayat sürdürmüşler. Ülkemizin birçok şehrinde, ilçesinde hatta köylerinde kalaycılık yapmışlar. Günümüzde İzmir'in Bergama ilçesinde, Arasta Çarşısı'nda mesleğini sürdürüyor.

Ali bey, kardeşlerini ve yeğenlerini de yanında yetiştirmiş. Her ne kadar Bergama'da dükkânı olsa da hala bir çok şehir ve köye kazan kalaylamaya gidiyor. Günümüzde hala bakır kap kullanan aile var mı diye merak ediyoruz.

"Kimisi diyor ki bu benim nenemin, dedemin hatırası saklanmı bunu. Bazıları seviyoruz bakır kullanmayı diyor, kullanıyorlar." diye cevaplıyor ve ekliyor. "

Bakırın bir tavı vardır. Herkes bunu yapamaz. Ajarını tutturamazsa yakar kabı. Parlatamaz, morartır, kirli bırakır. O kalaycılık sayılmaz. Kalaycılık zor o yüzden gençlerimiz sıcak bakmıyor bu mesleğe. Bu zanaata sahip çıkacak kimse yok. Bizim nesilde zamanla kaybolacak."

Ustanın emeği, ustalığı ve geleneksel zanaatların yaşatılması için ortaya koyduğu çaba değerli bulunmuş, takdir edilmiştir.

Yılmaz İPEK SAZ EVİ, *Hulki Rıza İPEK (Saz Yapım Ustası, TRT Sanatçısı), Hilkat Emir İPEK (Saz Yapım Ustası)*

Tarihi Kemeraltı Çarşısı

1936 yılında, İzmir'in Yapıcıoğlu Mahallesi'nde dünyaya gelen Yılmaz İpek'in babası Mustafa İpek, hayata bir marangoz olarak atılan fakat saza olan ilgisi nedeniyle

zamanla işini saz yapıcılığına çeviren ve hatta kendi döneminde İzmir'de iyi saz çalan kişilerden biri olarak tanınmış. "

"Bir arkadaşta tambur filan çalışıyor dedem. Biraz ud çalışıyor, bağlama çalışıyor."

Bir arkadaşının sazı kırılmış, ya Mustafacığım demiş şunu bir tamir eder misin? Tamir etmiş."

Bir arkadaşı daha gelmiş, ya Mustafacığım ne

güzel yapmışsın bana da yap demiş, o da yapmış. Öyle öyle derken sazıcı olmuş çıkmış dedem. Ben hatırlıyorum bit pazarnın içinde, Bedesten'de dükkânı vardı dedemin. Sonra babam da dükkân açtı.. Öyle öyle İzmir'de bir ilk..." diyerek söze başlıyor Mustafa İpek'in torunu Hulki Rıza İpek.

Mustafa İpek'in oğlu Yılmaz İpek ise bu mesleği geliştiren kişi olmuş ve kendisi ayrıca ünlü bir bağlama virtüözüdür. Klasik Türk Müziği ezgilerini bağlaması ile ölümsüzleştirmesi hususunda takdire şayan bir üne sahip olmasının yanı sıra Türk Halk Müziği formunun dışında Batılı eserler de icra etmiş olan Yılmaz İpek, 14 yaşında TRT'de sahne almıştır. TRT İzmir Radyosu bağlama ustasıdır. TRT'nin canlı yayın stüdyosunun ismi onun adını yaşıtmaktadır.

Hulki Rıza İpek, kardeşi Hilkat Emir İpek ile birlikte dededen ve babadan bu işin içine doğmuşlar. Kendisi de 39 yıl TRT'de çalışmış. Huri Sapan, İzzet Altınmeşe, İbrahim Tatlıses gibi dönemin ünlü sanatçılara saz çalmış. Dedeleri Mustafa İpek'ten bu yana kendi tabirleriyle "Dergah" olarak adlandırdıkları dükkânlarında Aşık Veysel'den Neşet Ertaş'a; Orhan Gencebay'dan Bedia Akartürk'e birçok tanınmış ismi ağırlamışlar. Şuan İzmir'de müzik aleti yapanların çoğu onların dükkânlarında yetişmiş. Ürettikleri bağlamalar Anadolu'nun birçok yerine ulaşmış.

İzmir'de saz üretimi denince akıllara Basmane gelmesinin nedenini Hilkat Emir İpek şöyle anlatıyor *"Bu işlerin Basmane'de yoğunlaşmasının bir sebebi de babamız olabilir. Yılmaz İpek bir bağlama virtüözüydü. Bağlama çalmakla tanınırdı. Bağlama çalanların da ufkunu açmıştır. Yani TRT'nin tek kanal olduğu zamanlarda tek başına yaptığı programlar, verdiği*

konserler ve radyodaki programları Türkiye'de o derece bir isim yaptı. Böylesine bir virtüözün Basmane'de müzik aleti mağazası açması bu işe teşvik oldu. Burada yoğunlaştı."

Okullarda, mandolin ve gitar derslerinin yanı sıra *"Bağlama dersleri olsun, bizim çalgımız olsun, milli sazımız olsun"* diyen Yılmaz İpek, bağlamayı tanıtmak için birçok üniversitede ücretsiz konserler vermiştir. Bundan 40 yıl evvel *"Kendi Kendine Saz Öğrenimi"* adlı bir metod kitabı basmışlar. Kitap binlerce adet basılmış ve birçok şehre ulaşmış. *"1960 yılında taş plak çıkartmış Yılmaz İpek. Ön tarafı 'Aşk Ne Güzel Şeydir' arka tarafı ise 'İspanyol Pasadoblesi'". O zamanlar 1960 yılında bu ne, bu nasıl bağlama demişler. Kıyamet kopmuş. Bir buçuk lira plak, on yedi buçuk liraya karaborsada satılıyormuş. O zaman Türkiye çapında Orhan Gencebay... Orhan abi "kaç tane doldurduğum plağımı kırdım Yılmaz Abi'ninki gibi yapmak için" diyor. Uğraşmış. Yaptığı taksimler filan... Çığır açtı o zaman."*

Yılmaz İpek Saz Evi, eski yıllarda büyük sayılarda saz üretimi yaparak, çok sayıda usta yetiştirmiş. Şimdilerde yetiştirdikleri ustaların yapmış olduğu bağlamaları, Çankaya Gazi Bulvarı'nda bulunan dükkânlarında satışa sunuyorlar. Eski atölyelerinden kalan dükkânlardan birini ise anı evi, bir müzik ve dostluk mabedi gibi koruyorlar.

Ustanın emeği, ustalığı ve geleneksel zanaatların yaşatılması için ortaya koyduğu çaba değerli bulunmuş, takdir edilmiştir.

Sakıp TAŞ, Tenekeeci

Tarihi Kemeraltı Çarşısı

Fotoğraf: Alessandro CENCETTI

Kemeraltı Havra Sokağı'nda tenekecilik işi yapan Sakıp Taş, 78 yaşında olmasına rağmen babasından aldığı mesleğini ustalıklarla sürdürüyor.

"Babamın ilk dükkânı daha aşağı taraftaydı. 1929 yılında orada başlamış bu işe. Sanatkârdı babam. Yani o zamanki ustaların hepsi sanatkârdı. Mesleği ondan öğrendim. Biz ilk orada çalıştık.

Oradan, buraya 25 yıl önce geldim. Eskiden Havra Sokağı'nın adı Türk Pazarı'ydı. Havra Sokağı, etrafında dokuz tane havra olması sebebiyle bu ismi almıştır. Burada yaşayanların yüzde 80'i Museviydi ve burada esnaflık yaparak çalışıyorlardı. Vatandaşlarımız da gelip buradan alışveriş yapıyorlardı. Ama 1950 yılından sonra hepsi taşınıp gittiler."

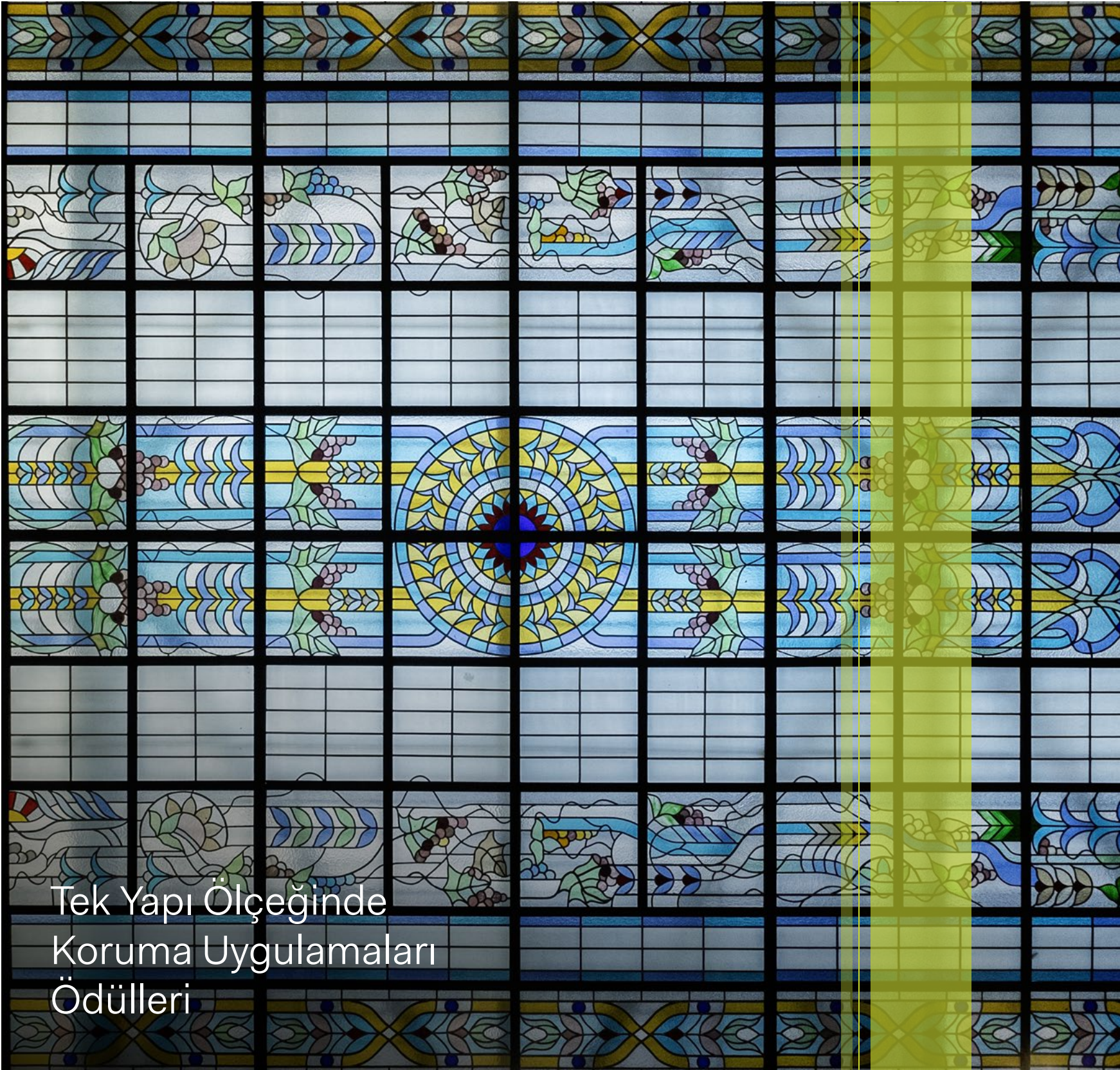
Sakıp Bey'e mesleğe başladığı zamanları soruyoruz.

"Bundan 20 yıl kadar önce bizim derneğimiz vardı. Bakırcılar, Kalaycılar ve Tenekeciler Derneği isminde. O zaman derneğe kayıtlı 450 tane esnafımız vardı. O esnaflar şimdi kalmadı artık. Yani tenekeci olarak bir ben varım. Önceden başka tenekecilerde vardı burada. Gece 11-12'ye kadar çalışıyorlardı. O zaman plastik yoktu tabi. Bütün ufak tefek şeyler hep tenekeden veya galvanizden yapılıyordu. O bakımdan çeşitlerimiz daha çoktu o zaman. İmalatımız vardı. Eskiden yaz tatillerinde çalışmak için öğrenciler gelirdi buralara. Şimdi çırak bile yetiştiriyor"

Sakıp Bey yıllarını verdiği tezgahının başından tutkusuna sahip çıkmak adına ayrılmıyor. Geçmişine dört elle sarılıp mesleğini ustalıkla icra etmeye devam ediyor.

Ustanın emeği, ustalığı ve geleneksel zanaatların yaşatılması için ortaya koyduğu çaba değerli bulunmuş, takdir edilmiştir.

Tek Yapı Ölçeğinde
Koruma Uygulamaları
Ödülleri

Koruma "Şiir"le Başlar, Şiirle Sürer...

Son olarak da yine bu toplantıyla ilgili Kemeraltı dersimi çalışırken, çok ama çok etkilendiğim "şiiirlerden" söz ederek konuşmamı noktalamak istiyorum.

Hayli zamandır bir düşünceye kapıldım, doludizgin gidiyorum... Daha doğrusu koruma bilincini yaygınlaştırmak için acaba başka nelerin yapılması, bu bilinçle bir türlü buluşamayanlara acaba başka nelerin söylenmesi gerektiğini düşündüğüm yıllardan bu yana süregelen bir arayışın "keşfini" yaşıyorum...

Koruma ile aydınlanma arasında, yani kültürel mirası önemsemekle insan sevgisi arasında iç içe geçmiş ve bütünleşmiş bir bağ bulunduğunu her geçen yıl daha güçlü bir inançla savunur olunca, çok geçmeden fark ettim ki, yine insan sevgisini kent sevgisiyle birlikte betimleyen "şiiirlerimiz", koruma bilincinin de "akıldan duygulara taşıyan pınarlarını" oluşturuyor.

Çünkü bir kenti, o kenti kent yapan değerler arasındaki en kutsalını oluşturan "insanıyla" birlikte sevmek, yine şimdi Kemeraltı'nı insanlarıyla birlikte yaşatma projesinde doruğa çıkan koruma çabası ve özleminin temel koşulu değil midir?... İşte bunu en çok şiiirlerde gördüğüm için, hani neredeyse "Kültür Bakanlığı'na yasa maddesi önerimi de artık sunmak üzere gibiyim." Koruma yasasının korunması gerekli kültür varlıklarının" nitelikleri ve özellikleri" sıralanan maddesine, eğer şunu da eklersek; galiba hümanizmanın koruma devriminde bir adım daha atmış olacağız:

"Uğrunda şiiirler yazılan, şarkılar bestelenen, ya da şiiirlerin ve şarkıların adandığı sevgilerle betimlenen kentsel mekânlar, semtler ve yapılar... korunması gerekli kültür varlıklarıdır..."

Oktay EKİNCİ [1952-2013]

"İzmir İçin 1990'lardan 2000'lere İzmir Yazıları"
İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı, Eylül 2003.

Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödülleri

Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödülleri

Bu ödüller uygulaması bitmiş bir yapıdan dolayı mimara, düzenlenmiş bir tarihi doku nedeniyle şehir plancısına, ilgili uzmanlardan oluşan ekibe veya kuruma, yapı sahibine ve yüklenicisine verilir. Ödüllerin verilmesi için ortada bir uygulama olması gerekir. Adayların uygulamaları hakkında Koruma Bölge Kurulu'nun uygun kararının bulunması ve uygulamanın son beş yıl içinde gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Önceki yıllarda başvuran ve ödüle değer bulunmayan adayların aynı uygulama özelinde yeniden başvurularının kabul edilmesi için, başvurduğu yıldaki seçici kurul tarafından tespit edilen eksiklerinin giderilmiş olması, belgelenmesi ve yukarıdaki koşulları sağlaması gerekir. Bu ödül programına kültürel mirasın korunması görev tanımları dâhilinde olan hiçbir resmi kurum başvuruda bulunamaz.

Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödülleri üç dalda verilir. Bunlar aşağıda da görüleceği üzere Basit Onarım, Esaslı Onarım ve Emek Ödülleri dallarıdır.

BASİT ONARIM ÖDÜLLERİ

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları kapsamında basit onarım, yapıların ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi; bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi olarak tarif edilmektedir. Bu ödül, tek yapı ve tarihi doku ölçeğinde basit onarım kapsamında olup, yetkili kurumlardan uygun görüş alınmış uygulamalara verilir.

Değerlendirme Ölçütleri:

- A. Yapının malzeme ve yapım tekniğine ilişkin özgün niteliklerinin korunması ve yapılan müdahalelerde sürdürülmesi,*
- B. Yapılan müdahalelerde malzeme ve/veya yapım tekniğinin ayırt edilebilir olması,*
- C. Yapının iç mekânındaki donanımlara (niş, şömine, ocak, dolap, süsleme vb. unsurlar) ilişkin müdahalelerde özgün niteliklerin korunması,*
- D. Belge değerinin yaşatılmasına yönelik çabanın belirgin olması,*
- E. Uygulamadaki işçilik kalitesinin yüksek düzeyde olması.*

ESASLI ONARIM ÖDÜLLERİ

Yapıların özgün mekân-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme eleman ve detayları, parsel öğeleri (müstemilat, havuz, kuyu, duvar, döşeme kaplaması, ağaç, çardak, vb.) ile korunarak onarılmaları esastır. İşlev değişikliği nedeniyle uygulanan dönüşümün

yapı-parcel ilişkisi ile yapının iç-dış mekân organizasyonunun korunmasını ve/veya okunmasını olanaklı kılması gerekir. Bu doğrultuda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararlarında tariflenen ve strüktürel onarımı içeren sağlamlaştırma (konsolidasyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon) müdahaleleri ile yapının altyapı ve konfor koşullarını yükseltmeyi hedefleyen sağlıklılaştırma eylemlerinden bir ya da birkaçının uygulanmış olması beklenir.

Değerlendirme Ölçütleri :

- A. Yapının özgün mimari niteliklerinin ve bütünselliğinin korunmuş olması,*
- B. Özgün yapı-parcel ilişkisinin sürdürülmesi / yapının bahçesi / avlusuyla ile birlikte bir bütün olarak yaşatılıyor olması,*
- C. İşlev doğrultusunda gerçekleştirilen yeni müdahalelerin mekân kurgusunun okunmasına engel teşkil etmemesi, aynı zamanda geri dönüşebilir anlayışla gerçekleşmesi,*
- D. Yapının malzeme ve yapım tekniğine ilişkin niteliklerinin korunması ve yapılan müdahalelerde sürdürülmesi,*
- E. Yapılan müdahalelerde malzeme ve/veya yapım tekniğinin ayırt edilebilir olması,*
- F. Yapının kullanımına ilişkin mimari müdahalelerin koruma, tasarım, uygulama açısından yüksek niteliklere sahip olması,*
- G. Yapının iç dekorasyonunda özgün mimari ve dönemine ilişkin bağlamsal duyarlılığın gözetilmesi,*
- H. Belge değerinin yaşatılmasına yönelik çabanın belirgin olması,*
- İ. Uygulamadaki işçilik kalitesinin yüksek düzeyde olması.*

Ödül alt kategorileri şunlardır:

- **Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Ödülü**
- **Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü**

EMEKE ÖDÜLLERİ

Bu ödül, Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödül kategorisi altında gerçekleştirilen uygulamalarda geçmişten bugüne sürmekte olan bir yapı geleneğinin izlerini koruyarak ve ustalıklı biçimde sürdürerek üretime emekleriyle katkıda bulunan usta ve/veya usta ekiplerine verilir.

Değerlendirme Ölçütleri:

- A. Özgün yapı malzemelerine (taş, ahşap, tuğla, kerpiç, metal, harç, sıva vb.) yönelik koruma müdahalelerinin, ustalık / yetkin bir işçilik sergilemesi,*
- B. Yapının iç ve dış süslemelerine (kalem işi, rölyef, alçı bezeme, ahşap oyma, çini, mozaik, madeni işleme vb.) yönelik koruma müdahalelerinin, ustalık / yetkin bir işçilik sergilemesi.*

Natırzade Evi

Kemeraltı

Yemişçizade Konağı karşısında yer alan Natırzade Evi'nin 20. yüzyıl başında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Bodrum üzerine iki katlı, L plan şemasına sahip yapı, betonarme çerçeve ve dolu tuğladan yığma taşıyıcılı malzemesi ile erken Cumhuriyet Dönemi eseri olduğunu göz önüne sermekte, sofalı, başodanlı, iç mekânda düşey köşelerde yüksek ahşap plasterleri, pencere açıklıkları

ile geleneksel İzmir konut özelliklerini sürdüren bir örnek olduğunu düşündürmektedir. Bahçesinde yer alan havuzu, yer döşemeleri ve ana yapıya eklenmiş tek katlı müstemilatı ile dönemin yaşam tercihleri hakkında iyi bir kaynak oluşturmaktadır.

Yapı Sahibi: Serdar Dağıstan, Işıl Bayman, Kadri Şeker, Mahir Kaplan
Proje Müellifi: Burcu Kaplan
Yüklenici: UMART Mimarlık Mühendislik Ltd. Şti.

30 yıl yaşıdıktan sonra ayrılan son kiracının ardından konut el değıştirmiştir. Günümüzde Airbnb üzerinden kiralanarak kullanılan bir eve dönüştürülmüştür. Onarım öncesi yapı iç kısımlarında sorun olmamakla birlikte çok az miktarda nem ve rutubet söz konusudur. Sıva, boya (cephe ve iç mekân duvar-tavan ve birinci kat doğramaları), çatı aktarımı ve yalıtım müdahaleleri ile banyo zemin yalıtımı ve duvara seramik kaplanması işlemleri yapılmıştır.

Konuttan hostele dönüşen evin kendi dönemini yansıtan mobilyaları ile tefrişı, mimari plastik öğeleri, mutfak, gömme dolaplar, iç ve dış mekândaki döşemelerinin özgün olarak varlığının korunmuş olması değerli bulunmuştur. Esaslı onarım yerine basit onarım ile bu tarz yapıların yaşama kazandırılması ve uygulaması ilham verici bulunmuştur.

Ender Hanım Gülcüoğlu Konağı

Tire

Tire'de Türk Ocağı Caddesi üzerinde 60 numaralı bu konak ile yan yana çağdaş iki konak daha, Gülcüoğlu Abdülhalim Efendi ve ailesi tarafından 1990'lı yıllara kadar kullanılmıştır. Konaklardan ikisi, yapılan protokol gereği restorasyon karşılığı olarak bir süreliğine Tire Belediyesi'nin kullanımına verilmiştir. Mehmet

Gülcüoğlu'nun dördüncü kuşak torunu ve yapının bugünkü sahibi olan Ender Hanım, çocukluğunun geçtiği söz konusu binayı uzun hukuki süreçlerin ardından diğer varislerin paylarını satın alarak sahip olmuş ve aile anılarını taşıyan tefrişatı ile özgün niteliklerini gözeterek onarılmasını sağlamıştır.

Yapı Sahibi: Ender Akın
Proje Müellifi: Zinet Benal Kabaklı
Yüklenici: Ender Akın

Ana giriş cephesi, Türk Ocağı Caddesi'ne bakan bodrum üzerine iki katlı konut; simetrik cephe düzeni, açıklıkları çevreleyen bölüntüleri, cephe yüksekliğince uzanan düşey silmeleri, zarif işlemeli dökme demir çift kanatlı kapısı ve o girişi vurgulayan taş korkuluklu merdiven sahanlığı, kapının aksında yer alan cumbası ile anıtsal bir ifadeyi sergilemektedir. Yüksek duvarlarla çevrili geniş bahçesi ve ana yapıya eklenmiş olan üzeri teraslı, mutfak olarak kullanılagelen tek katlı müstemilatı bulunmaktadır. Moloz taş ve tuğla malzeme ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Kırama çatı, Marsilya kiremit ile kaplıdır. Bir orta sofa ve o sofaya açılan mekânlardan oluşan plan tipine sahiptir.

Çatı ve duvarında ciddi konstrüksiyon sorunu olmayan konutta, merteklerinin bazıları değiştirilip Marsilya kiremit örtüsü yenilenmiştir. Zemin katta bir odadaki çatlaklar dikiş atılarak güçlendirilmiştir. Mutfak ve yemek bölümünün tavan döşemesi alttan çelik karkas ile güçlendirilerek asma tavan ile kapatılmıştır. Diğer tüm tavanlar ve ahşap doğramaların büyük bir çoğunluğu raspa ile temizlenip boyanmıştır. Ahşap kafesler onarılmış, demir kepenklerin göbek kısımları yeniden yapılmış, ferforje korkuluklar ve demir kepenkler temizlenerek boyanmıştır. Mevcut olan karosiman ve ahşap döşemeler temizlenerek korunmuştur. Cumba, özgün örneğine uygun olarak yeniden yapılmıştır. Kısmen yıkılmış olan "yer ocağı" tamamlanarak özgün özelliklerine uygun olarak yenilenmiştir. Cephede bulunan tüm işlemler onarımları yapılarak boyanmıştır.

Bahçeye bakan arka cephedeki mevcut sıva sökülerek, duvar kontrolleri yapıldıktan sonra püskürtme sıva ile kaplanmıştır. Saçak altı silmelerde herhangi bir bozulma olmadığı için o alanlara sadece boya yapılmıştır. Mevcut bahçe duvarları üzerine dönem eki olarak belgelenmiş olan dolu tuğla ile yükselttileri duvarlarda uygulanmıştır. Konutun günümüz kullanımına doğalgaz ile ısınma sistemi yerleştirilmiştir.

Konağın, ailenin dördüncü kuşağına dek korunarak yaşatılması, son kuşağın aile mirasına yönelik aidiyeti ve koruma isteği, sahip oldukları bilinç, diğer kuşaklara aktarım çabaları ve konağın bulunduğu doku ile şehre değer katması kıymetli bulunmuştur.

Balcioğlu Evi

Foça

O zamanki sahibinin adı ile anılan Münip Dinç Evi; Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri 2007 programında Kentli İzmirli kategorisi altında ödüllendirilmişti. Konut, Yakın geçmişte Kürşat Balcioğlu tarafından satın alınmış ve özgün özellikleri doğrultusunda projelendirilerek onarımı gerçekleştirilmiştir.

Konut, 19. yüzyıl sonlarında Foça'nın geleneksel konut tipolojisi içinde sıkça karşımıza çıkan, denize nazır örneklerden birini temsil etmektedir.

Yapı Sahibi: Kimsel Kimyevi End. Mad. A.Ş. (Kürşat Balcioğlu)
Proje Müellifi: Uluç Pakben
Yüklenici: UMART Mimarlık Müh. Ltd. Şti.

Münip Dinç Evi, Kentli İzmirli –
2007 Ödülü sahibi bina

Bodrum üzeri iki katlı, asimetrik cepheli konut, sade, geometrik cephe düzenine sahiptir. Zarif işlemeli dökme demir çift kanatlı kapının yerleştiği niş alınlığı üzerinde yapım yılını gösteren 1892 rakamları okunmaktadır. Tüm açıklıklar basık kemerli ve her birinin üzerinde zarif alçak kabartma akantus yaprağı işlemeleri ve üzerlerinde kademeli sade silmeleri bulunur.

Kat arası ve çatı silmesi yine sade ve kademeli bir formdadır. Açıklıklar kırmızı (sarımsak taşı), geriye kalan beden duvarları açık renk taşlarla kaplanarak almasıklı duvar etkisi yaratılmıştır. Dış duvarları yığma taş ve tuğla almasıklı duvar olup, ahşap karkas elemanlı; iç duvarlar ise yığma taş ve tuğla almasıklı bağdadi duvardır.

Yan sofalı ve ona açılan odalardan oluşan giriş katındaki plan tipi, üst kata orta sofalı ve simetrik plan şemasını sergilemektedir. Giriş aksında arkada bir bahçesi bulunan konutun zemindeki renkli karosimanları, bahçe yönünde renkli vitraylı kapısı, üst katta merdiven sofasındaki gömme dolabı, odalardan birinde yer alan alçı dualığı işçiliği ve özgünlüğü ile dikkat çekmektedir.

Statik açıdan sağlam olarak günümüze ulaşan konutta yapılan onarım ile yapının cephelerindeki aşınmalar, malzeme kayıpları, niteliksiz müdahaleler, kararmalar, çatlaklar ve paslanmalar, iç mekânda ise sıva dökülmeleri, malzeme kayıpları, boya bozulmaları ve sehimler

giderilmiştir. Çimento esaslı onarımlar sökülerek, cephe temizliği fiziksel yöntemlerle (basınçlı su püskürterek) yapılmış, pas lekeleri kimyasal yöntemlerle temizlenmiştir. Çatlaklara epoksi enjeksiyon yapılarak yapı güçlendirilmiştir. İç mekânlarda kısmi sıva raspa yapılmış, taşıyıcı sistem kontrol edilmiştir. Çürüyen ahşap karkas elemanlar özgün biçimde yeniden imal edilmiştir. Niteliksiz doğramalar kaldırılarak özgün biçimde yenileri imal edilmiştir. Niteliksiz elemanlar kaldırılmıştır. Zemin ve tavan kaplamalarının çoğunluğu kullanılmayacak durumda olduğu için yeniden imal edilmiştir. Çatıyı oluşturan ahşap elemanlardan çürüyenler yenilenmiş ve onarımı yapılarak kiremitler değiştirilmiştir.

Konutun karakterinin korunmuş olması, cephe özelliklerinden mekân organizasyonuna kadar doğru ve yapının kimliği ile uyumlu müdahalelerin gerçekleştirilmiş olması ve bu kategorinin kapsamında iyi örneklerden birini temsil etmesi övgüye değer bulunmuştur.

Ziraat Bankası İzmir Sanat Müzesi

Gazi Bulvarı - Konak

Tanzimat'la birlikte değişen devlet anlayışının gerekli kıldığı harcamalar, Osmanlı bankacılık sektörünün, ilk oluşumundan itibaren tamamen yabancıların ve gayrimüslimlerin eline geçmesi, ilerleyen dönemlerde Osmanlı Devletini iktisadi ve mali yönden olumsuz etkilemiştir. II. Meşrutiyet dönemine kadar kurulan yerli sermayeli bankaların sayısı sınırlı kalmıştır. Devletin merkez bankası görevini görmesi için 1917 yılında Osmanlı İtibar-ı Umumi Bankası kuruluncaya kadar bu görevi İngiliz-Fransız sermayesi ile kurulan Osmanlı

Bankası yerine getirmiştir. Merkez Bankası niteliğinde bir banka kurulamamasına rağmen tarım kesiminin finansmanı amacıyla yapılan girişimler sonucu, 1888 yılında Ziraat Bankası kurulmuştur.

İzmir'de Cezayir Hanı içerisinde bir Ziraat Bankası'nın var olduğu, 1930 yılında ise daha kurumsallaşmış ve çağın koşullarına yönelik ihtiyaç doğrultusunda bu yeni banka binasının inşa edildiği bilinmektedir.

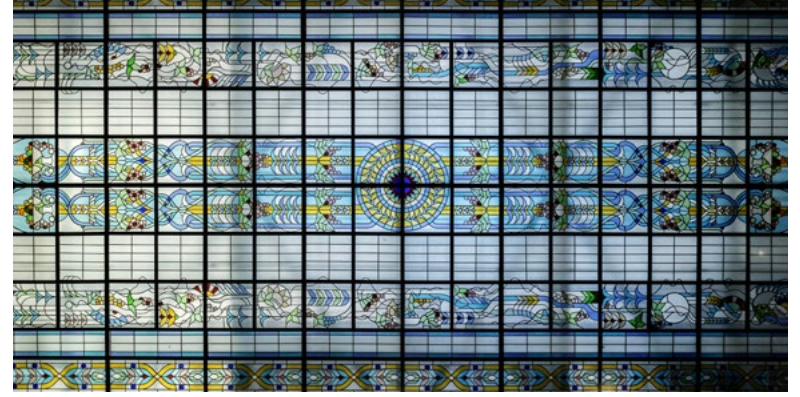

Yapı Sahibi: Ziraat Bankası A.Ş.
Proje Müellifi: Uluç Pakben
Yüklenici: Gökalp Proje Müşavirlik A.Ş.

Zemin üzerine iki kattan oluşan Ziraat Bankası binası, yangından çıkmış kentin yeni imar düzeni içerisinde temsil ettiği I. Ulusal Mimarlık Akımı ve arazi koşullarının maksimum ölçekte kullanıldığı ve kendisine ayrılan parselden en verimli biçimde yararlanan bir tasarıma sahiptir. Bankaya kuzeybatı ve batı cephesinden olmak üzere iki giriş ile ulaşılmaktadır. Zemin katın orta alanı, bekleme salonu olarak işlevlendirilmiş ve sütunların taşıdığı vitraylı üst örtü ile bu alan tek kat olarak biçimlendirilmiştir. Bu mekânın tavanında düşey taşıyıcıların belirlediği yatay akslarda kasetleme sistemi ile elde edilmiş yatay taşıyıcılar mevcuttur. Bölüntülenen tavanın bazı kısımlarına alçı göbekli aydınlatma elemanları yerleştirilmiştir. Her birinin düşey kenarlarında mukarnaslı silmeler dolanmaktadır. Güney köşesinde ayrı kapı girişleri ile ana mekâna açılan iki kasa mekânı ve batı cepheden de girişin sağlandığı üst katlara ulaşımı sağlayan merdiven alanı ile birlikte ince uzun, nispeten düzgün bir dikdörtgen form karşımıza çıkmaktadır. Üst katlar ise diğer personellere ait birimlere bölünmüştür.

Bankanın dış cephesi, keskin ve kütsel bir ifadeden uzaklaşarak dönemin zevkine yönelik girintili çıkıntılı olarak inceltilmiş ve hareketlendirilmiştir. Cephelerden bakıldığında zemin ve üzerinde iki kat yer almaktadır. Parselin köşesi kırılarak giriş aksı oluşturulmuştur. Elde edilen kenar, iki kat boyunca oluşturulan bir çıkma ile dışa taşarak genişletilmiş ve böylece yapıya anıtsal bir ifade yansıtılmıştır. Benzer düzenleme batı cephesinin genişçe orta bölümünde de gerçekleştirilerek kütle, zemin katın üzerinde dışa taşan unsurlarla hareketlendirilmiştir. Çıkmlar dairesel beton konsollarla taşınmıştır. Zemin kat pencerelerinde köşeli ve sivri kemer kullanılmış olup üzerlerine bankanın amblemini simgeleyen başak desenleri yerleştirilmiştir. Tüm pencere açıklıkları düşeyde aynı aks üzerinde yer almıştır. Üst katlardaki pencere araları dışa taşkın düşey plasterlerle dikdörtgen panolar halinde işlenmiş ve üzerlerine yine bankanın amblemi olan buğday başağı desenleri yerleştirilmiştir. Ayrıca üst katta pencerelerin yanlarındaki duvar boşluklarının üst bölümlerinde, iç mekânda da karşılaşılan, sütun başlığı etkisi yaratan tromplu bezemeler ve birinci kat pencere denizliklerinin altında denizlik boyunca içerisinde üzümlü asma dalları motifleri göze çarpmaktadır. İnce uzun dikdörtgen panolarla cephe plastiği güçlendirilmiştir. İzmir Ziraat Bankası; İtalyan Mimar Giulio Mongeri'nin tasarımı ya da benzer tasarım ilkelerine bağlı kalınarak üretilen bir eser olarak günümüze ulaşmıştır. İnşaatına 1930 yılında fiilen başlanmıştır.

İki yıllık projelendirme dönemi ve üç yıl süren uygulama süreci ile Cumhuriyet dönemini yaşatan nitelikli onarımı ve kamuya açık sanat merkezi olarak kente değer katması övgüye değerdir.

I. Ulusal Mimarlık akımının bir örneği olan Ziraat Bankası'nın, mimari kimliği ile kente değer katması, yapının statüğünü korumak için yapılan müdahalelerde doğru bir yaklaşımın kullanılmış olması ve yapının yeni işlevi olan sergileme alanı olarak kullanılacak olmasına rağmen, iç mekân müdahalelerinde özgün kurgunun yaşatılmış olması övgüye değer bulunmuştur.

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını
Koruma Dalı Katkı Ödülü Kategorisi

“Gerçekten İzmir’de, şu benim sevgili İzmir’imde miydim?.. Uzun uzun ilişecek bir yer aradım. Öyle tıklım tıkız doluydu ki bir süre ayakta kaldım. Sonunda bir ara hesaplarını ödemekte olan bir aileden boşalmak üzere olan bir masanın yanında bekledim ve burası boşalınca hemen yerleştim. Talih bana yardım etmişti; denize en yakın olan bir noktaya oturmuş oluyordum.

Ah! Bu deniz!.. Günün her saatinde başka tablolar gösteren, özellikle akşam üzeri, gecenin ilk karartıları daha yayılmadan önce, batmak üzere olan güneşin kıızıl parıltıları suların çalkantıları üzerinde oynaşırken, birer birer silinip yerlerini gölgelere terkederken, ben bu denizin karşısında ne hayallere dalmış, gençliğimin nasıl düşlemeleri içinde yüzerek ömrümün gelecek yılları için ne zengin emellerle uyuşmuştum.”

*Halit Ziya Uşaklıgil (1866-1945)
[İzmir Hikâyeleri, Gerilere Doğru,
İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1991]*

Tarihi Çevre
ve Kültür
Varlıklarını
Koruma Dalı
Katkı Ödülü

Tarihi Çevre ve Kùltür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödùlü

Bu ödùl, İzmir'in yerel bağlamıyla ilişkili yazılı ve görsel çalışmalar aracılığı ile tarihi çevre ve kùltür varlıklarını koruma konusunu somut bir ürün ile gündeme getiren, kamuoyunda bir tartışma zemini yaratan, ufuk açan ve bunların tümünü bir arada sağlayan çalışmalar toplamına verilir.

Lisans, Yüksek Lisans, Doktora ve Bitirme Tezleri ile makale, bildiri kitabı, bildiri CD. si vb. akademik çalışmalar ödùle aday olamaz. Daha önce aynı içerikte ve temada başvuru yapmış ve değerdendirilmiş çalışmalarla başvuruda bulunulamaz.

Değerdendirme Ölçütleri:

- A. Başvuru eserlerinin kentin tarihine, tarihi çevresine ve kùltür varlıklarının korunmasına ilişkin nitelikli belge değeri sağlaması,*
- B. Kent tarihine yönelik yeni ve güvenilir bilgi sunması,*
- C. Etik-bilimsel yöntemlerin kullanılarak oluşturulmuş güvenilir bir kaynak niteliğı taşıması,*
- D. Eserin sunduğı bilgi ve görüşlere kaynak teşkil eden bilgilerin referans verilmiş olması,*
- E. Çalışmaların amacı ile kurgunun, temanın, görsel işitsel ve yazınsal ifadelerin bütünsellik taşıması,*
- F. Adayın çalışmalarının hedef kitleye ulaşmış olması.*

Sevcan AYTAÇ SÖNMEZ ve Paydaşları YÜZ YILLIK SESLERİN İZİNDE “TİRE BANDOSU”

Belgesel Film

100. yılını dolduran Tarihi Tire Bandosu'nun geçmişini ve bugününü ele alan bu belgesel film, Cumhuriyet ile yaşıt olan Türkiye'nin ilk yerel bandosunun hikâyesini anlatmaktadır. Kurtuluş Savaşı sırasında, Türk Ordusunun İzmir'e girişiyle Yunanlıların kaçarken kendi bandolarına ait enstrümanlarını Tire'de bırakmaları, bu bandonun kuruluşuna neden olmuştur. Savaş gazisi Ali Başargan, Mısır'da esirlikten kaçıp memleketi Tire'ye geldiğinde esirlik döneminde çalmayı öğrendiği bando enstrümanlarını görüp hemen Tire Bandosu'nu birkaç

arkadaşıyla birlikte kurar. Bando, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren hem İzmir'de 9 Eylül kutlamalarında, hem de Tire'nin kurtuluşu olan 4 Eylül kutlamalarında yer alır. Tire Bandosu, Nazilli Basma Fabrikası kuruluşu gününde orada bulunup Atatürk'ü karşılamıştır. Tire Bandosu'nun görünürlüğü bu milli günler aracılığıyla başlamıştır. Yıllar içinde Tireli birçok genç, bandoya katılır, bando kasabanın ve çevredeki illerin gözdesi olur... Düğünlerde bando olmazsa evlenmeyeceğini söyleyen gelinler, sünnetlerde ise bandonun peşinden

koşan çocuklarla kentin kültürel belleğine yerleşmişlerdir. Başlangıcından itibaren herkesin gönüllü olarak çalıştığı bando bir anlamda herkes için bir müzik okulu olmuş, Tire'nin sembolü haline gelmiştir. Yıllar içinde belediyenin desteğiyle yeniden aktif hale getirilen Tire Bandosu'ndaki her bir kişi, bu oluşumun tarihine, kültürel değerine büyük bir saygı ve sevgiyle bandonun devamlılığını sağlamaktadır. (Tire Belediyesi Armoni Bandosu tanıtım bülteninden alınmıştır.)

Yapımcı ve yönetmen: Sevcan Aytaç Sönmez, 1983 Tekirdağ'da doğup, İzmir'de büyüdü. Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Basın-Yayın Bölümü'nden mezun oldu ve aynı üniversitede Sinema-TV yüksek lisansına başladı. 2008'den bu yana Yaşar Üniversitesi Film Tasarımı Bölümünde akademisyen olarak çalışıyor. Çeşitli belgesel, kısa film ve videoları var ve üretmeye devam ediyor.

Kamera: Zeynep Oral, Bora Kurt ve Batuhan Eryılmaz
Drone Operatörü: Ömer Gümüşer
Ses: Beril Başbakkal
Kurgu ve Renk: Bora Kurt
Jenerik: Ata Kaan Koç
Müzik: Toykan Efe Kahraman
Paydaşlar: Tire Belediyesi Armoni Bandosu, Tire Belediyesi, Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi ve Türkiye Polifonik Korolar Derneği İzmir Şubesi.

Asırlık geçmişe sahip Tire Bandosu'nu tanıtan bu belgeselin sözlü tarihe dayanan, nesilden nesle aktarım ile nitelikli ve güvenilir belge taşıdığına dair ikna edici olması dikkate değer bulunmuştur. Tire Bandosu'nda kadınların varlığı ile birlikte kapsayıcı olma özelliği ve bandoda çalışanların ve devamlılığı için emek sarf edenlerin varlığının vurgulanmış olması bandoyu değerli kılan özellikler olarak değerlendirilmiştir. Belgeselin "canlı döküm" olma özelliği ile taşıdığı özgün bir değeri paylaşılarak yaşatmasıyla izleyicisinde etkili olabilecek niteliklere sahip olması; ayrıca belgeselin ötesinde bandonun geçmişi ile günümüzde emek verenlerce "yaşayan miras" olarak hala faaliyetini devam ettirmesi övgüye değer bulunmuştur.

Bedriye Gülay BEŞİKÇİ

Basmane'nin Kültürel Mirasını Kapsayan Resimleri İle

Bedriye Gülay Beşikçi, 1950 yılında İzmir'de doğdu. Tatbiki Güzel Sanatlar Tekstil Bölümü'nden 1972 yılında mezun oldu. Mesleği ile ilgili çeşitli tekstil fabrikalarında desinatör olarak çalıştı. Serbest olarak kumaş desenleri tasarladı. Alboy Beymen'de ayakkabı stilisti ve modelistliği yaptığı sırada serbest resim çalışmalarına devam etti. İstanbul ve İzmir'de kişisel sergiler açmanın yanında karma sergilere de katıldı. Resim çalışmalarına halen devam etmektedir. Bedriye Hanım aynı zamanda dördüncüsü gerçekleştirilen "Basmane ve çevresi Tarih, Sanat, Kültür ve Arkeoloji

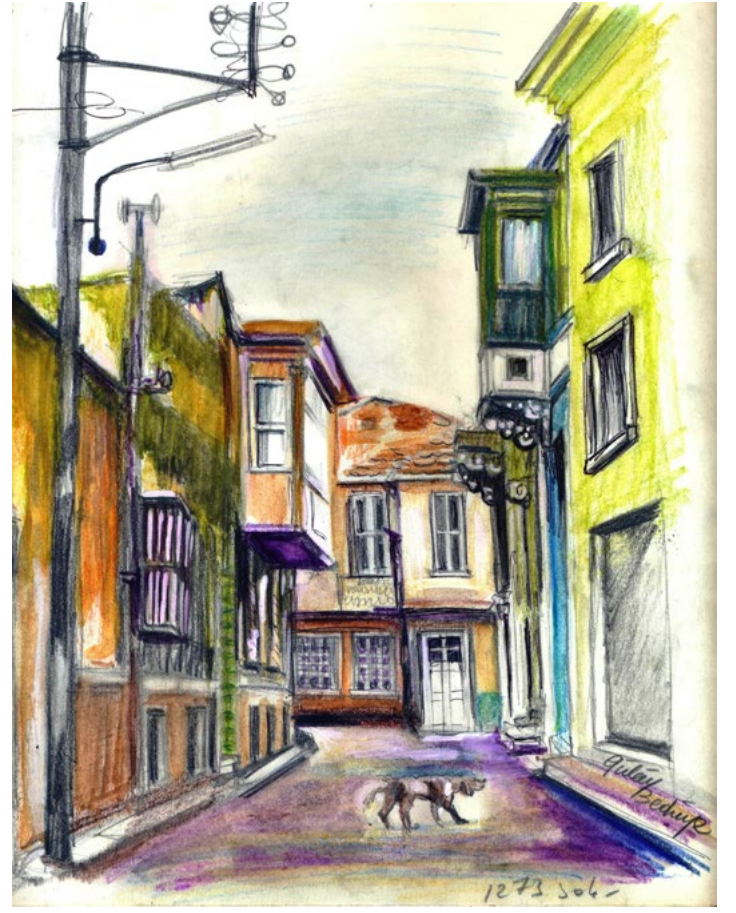
Günleri'nin" afişlerini çizmiş ve 2023 yılında konu ile ilgili KNK Dergisi'ne bir röportaj vermiştir. Aşağıda derlenen bilgiler için bu röportajdan faydalanılmıştır.

"Basmane'nin benim için herkesin algıladığı biçimden farklı bir yeri vardır. Çocukluk anılarının geçtiği mekânda yaşıyorum. Çoğu insan bu şansı yakalayamaz. İzmir doğumluyum, daha sonraları babamın memuriyeti dolayısıyla Ankara, Çanakkale ve İstanbul'da da yaşadık. Ama ben bu evi, Basmane'yi özledim, rüyalarımda

hep bu evi gördüm. Yıllar sonra buraya dönme imkânımız oldu. Dönüşümüzde Basmane'yi yalnız ve harap buldum. Sokağımızda yaşayan teyze ölünce bizden başka kimse kalmadı... Komşuluk denilince sokaktaki her evin kapısı açıktı. İsimleriyle tanırdık birbirimizi. Çocuklar arkadaşımızdı, sokakta oynamak diye bir şey vardı. İyi ki oynamışız." diyor Bedriye Hanım Basmane ile ilgili anılarından bahsederken.

Basmane ile ilgili yaptığı resimler hakkında ise şöyle devam ediyor Bedriye Hanım;

"Basmane'de önceleri yaptığım gibi şövale kurup, desen defterimi yanıma alıp bire bir insanlarını ve değişen sokakların iymser resimlerini yapmak istiyordum. İyimser diyorum, üzüntülü, eski harap görüntüler, karamsar renkler kullanmak yerine hep neşeli renkler, güler yüzler çizmek isterim... Son olarak Sakarya Mahallesi'nde 824. Sokağını, parke taşları dahil Küçük Aya Yanni Kilisesi'nin çan kulesini ve seyir terasını çizmiştim. Kazılar biraz ilerlesin antik tiyatro ve çevresini de resimleyeceğim. İzmir öykülerinden yola çıkıp konulu bir çalışmanın içerisindeyim. Ayrıca eşim Orhan Beşikçi'nin Basmane üzerine bitmeyen istekleri var..."

Ressamın doğup büyüdüğü Basmane'de ürünler vererek, Basmane kültürü ve kültürel mirasına katkı sağlıyor olması, Basmane'nin değişen toplumsal yapısını göz önüne sermesi, bu yönüyle de eserlerinin güvenilir belge niteliği taşıması ve korumaya yönelik pek çok sergide yer alarak bu yönde motivasyon sağlaması takdir edilerek ödüle değer bulunmuştur.

Prof. Dr. Yavuz ÇORAPÇIOĞLU

İzmir Görsel Koleksiyonu İle

1946 yılında Balıkesir'de dünyaya gelen Prof. Dr. Yavuz Çorapçioğlu, 1969'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde yüksek lisans yaptıktan sonra 1975 yılında da New York Cornell Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. 2000 yılına kadar yurt dışında akademik çalışmalarını sürdüren Çorapçioğlu, 2002 yılında ODTÜ'de Profesör ve Fullbright araştırma üyesi olarak görev yaptı. Kariyeri boyunca beş kitap ve akademik dergilerde yayınlanan 125'in üzerinde araştırma makalesi yazdı. Birçok mesleki ödülün yanı sıra 2003 TÜBİTAK Bilim Ödülü'ne layık görüldü. 2004 yılından beri yaşamını Amerika'da sürdürmektedir.

Çocukluğu Karşıyaka'da geçen ve koleksiyonculuğa hemen her çocuk gibi pul ve kartpostal biriktirerek başlayan Prof. Dr. Yavuz Çorapçioğlu, sağdan soldan toplanan pulların, posta kartlarının daha sonra farklı bir yöne evrildiğini ve İzmir üzerine yoğunlaştığını belirtiyor. Çorapçioğlu'nun koleksiyonu 2016 yılında İzmir'deki Türk Filateli Federasyonu'nun sergisinde ve Amerikan Filateli Derneği'nin ulusal sergilerinde büyük altın madalya kazanmıştır. Yavuz Çorapçioğlu'nun İzmir'e ait görsel koleksiyonunda, İzmir'in kozmopolit yaşama dair ayrıntılarını yakından gözlemleyebiliyoruz.

Prof. Dr. Yavuz Çorapçioğlu, koleksiyonerlik sürecine ilişkin şu bilgileri aktarıyor:

"Koleksiyon işine bir şeyler öğrenme gayesiyle başladım. Öğrendikçe de arzum arttı. Sonra bunları bir yayına dönüştürmek, yani kitaba dökmek istedim. Yoksa toplayıp evde saklamanın bir anlamı yok. Görseli bir metinle birleştirdiğiniz zaman daha iyi bir anlatım veriyor. Daha iyi kavrayabiliyorsunuz. Kitaplar var mesela, bakıyorsunuz içinde hiç fotoğraf yok, görsel malzeme yok. İyi güzel de bu bilgileri insan kafasında canlandıramıyor. Amacım kitaplarımda metni oldukça az kullanarak, görsellerle kenti anlatmak. Mesela İzmir nasıl bir yer, limanı nasıldır, hele İzmirli olmayan biri hiçbir şey anlamıyor. Bunu anlamak da ancak tarihini okumakla mümkün. Tarihini okuduğunuz zaman bile yeterli bilgiye sahip olamıyorsunuz. Nereden nereye geldi bu şehir? Bir de tabii şehir çok değişti. Şimdi bakıyoruz, sahilde apartmanlar var. Daha önce ne vardı, nasıldı? Şehircilik anlayışı neydi o zaman, şimdi ne? Her şey zamanla çok değişiyor. Bir çok şeyi topladığınız malzeme ile daha iyi anlama ve anlatma imkanınız oluyor. Yoksa görsel malzeme olmadan belli bir yoruma ulaşamıyorsunuz. Benim hala o hevesim devam ediyor. Ama koleksiyonculukla ilgili Türkiye'de yanlış bir algı var. Koleksiyonculuk alıp biriktirmek değil. Aslında hepimiz öyle başlıyoruz. Mesela tablo koleksiyonu yapanlar var. Fakat olay tabloyu evinizde sergilemek değil. Bunları bir sanat müzesinde paylaşmak, göstermek anlamlı bir hale getiriyor. Bu sayede de halkımızın hem genel kültürü, hem de farkındalığı artıyor."

2019 yılında "From Smyrna to İzmir: Everyday Life" ismiyle İngilizce yayımlanan eseri, İzmir Kalkınma Ajansı Kültür Yayınları - İzmir Tarihi serisinin beşinci kitabı olarak "Smyrna'dan İzmir'e Günlük Yaşam" ismiyle Ocak 2024'te Türkçemize kazandırılmış ve yayımlanmıştır. Kitapta yazarın otuz yılı aşkın bir sürede bir araya getirdiği kartpostal, fotoğraf, litograf, fatura, makbuz, hisse senedi, belge, harita, reklam, ticari kart, bilet, banknot, madeni para, madalya, etiket, pul, zarf, posta damgaları ve benzeri malzemelerden oluşan koleksiyonu ve çalışmalarını yer almaktadır. Kitapta yer alan koleksiyonun büyük çoğunluğu 1800-1922 yılları arasındaki döneme aittir. Bu kitabın amacı; geçmişte kalan ve tarihte olağanüstü bir yere sahip İzmir'deki günlük yaşamı okuyucunun gözünde canlandırmak ve o günlere geri götürmektir.

Çorapçıoğlu, kitabın önsözünde; “Bu kitap efsanevi bir kentin geçmişte kalan günlerinin büyüleyici ve aynı zamanda karmaşık hikayesinin görsel bir anlatımıdır” diyor.

Çorapçıoğlu'nun diğer eseri olan “İzmir'in Kurtuluşunun 100. Yıldönümünde 100 Fotoğrafla Eski İzmir'de Yaşam”, kişisel koleksiyonunda yer alan İzmir fotoğraflarından derlenerek hazırlanmıştır. İzmir'in Kurtuluşunun 100. Yıldönümüne ithaf ettiği eserde yer verilen ve birçoğu ilk kez basılan fotoğraflar, farklı açılardan İzmir'i yansıtırken, bir liman kenti olan İzmir'in çok kültürlü ve katmanlı tarihine de ışık tutuyor.

Prof. Dr. Yavuz Çorapçıoğlu 2025 yılında yayınlanması planlanan Cumhuriyet döneminin İzmir'ini anlatacak yeni kitabı üzerinde çalışmalarını sürdürüyor.

İzmir'in güçlü bir görsel arşivini oluşturmuş olmasındaki emek takdir edilmiş ve söz konusu arşivin pek çok vesile ile paylaşılar hale getirilmesi takdir edilmiştir.

Tarihine Sahip Çıkan Eğitim
Projelerinin Onurlandırılması

“Avrupa’da İzmir kadar Avrupalı çok az kent vardır. Terbiyeli, konuksever, okumuş, sanatçı, her dilde konuşan, her çeşit serbest meslekten, her çeşit değişik giysiden, dinden, törelerden oluşan kalabalık bir toplum İzmir’i uluslararası bir yerleşme merkezi haline getirmiştir. Burada, kökene, kültüre dayanan ayrılıklara, rekabetin doğurduğu bozukluklara rastlanmaz. İyonyanın tatlı havasının, kişilikleri bile etkilediği söylenebilir. Orada her şey, tıpkı körfezi ve güzel sahilleri kadar davet edici ve çekicidir...”

*Lemartine
[19. Yüzyılda İzmir’de Yaşam, Rauf Beyru,
Literatür Yayınları, İstanbul, Temmuz 2000]*

Tarihine
Sahip Çıkan
Eğitim
Projelerinin
Onurlandırılması

Tarihine Sahip Çıkan Eğitim Projelerinin Onurlandırılması

İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde hazırlanmış öğrenci çalışmaları bu kategoride değerlendirilir. Teşekkür Belgesi ilgili okuldan çalışmaya katılan tüm öğrencilere ve proje yöneticilerine verilir.

Çocuk ve gençlerin tarihi mirasa ve çevreye duyarlılıklarını geliştirmek, bir koruma kültürü oluşturmak ve yaygınlaştırmak amacıyla bağlı bulundukları eğitim kurumu önderliğinde gerçekleştirdikleri çalışmaları onurlandırmak temel hedeftir. Bu kategoride, İzmir'in tarihi değerlerine yönelik resim, heykel, fotoğraf, maket ürünlerini içeren sergi, okul dergisi, belgesel, araştırma, drama, dans, şiir etkinlikleri v.b. yazılı ve görsel ürünler değerlendirilir. Çalışmaların öğrencilerin eğitim basamağına uygun yaratıcı bir üretim biçimini yansıtması, yeniden başvurularda tekrara düşülmemesi beklenmektedir. Öğrencilerin tarihi değerlere, tarihi çevre ve koruma kültürüne yönelik kazanımları değerlendirmede göz önünde bulundurulacak temel ölçüttür.

Koruma bilinci taşıyan diğer çalışmalara ödül töreni sırasında katılım belgesi takdim edilecektir.

Değerlendirme Ölçütleri:

- A. *Koruma bilincini geliştirmesi,*
- B. *Yerel-mekânsal tarihi konu edinmesi,*
- C. *Yerel-kültürel mirasın araştırılmasını özendirecek motivasyon sağlaması,*
- D. *Öğrencilerin aktif katılımcı olması,*
- E. *Tekrara düşmeyen, yaratıcı / yenilikçi projelerin üretilmesi.*

Seçici Kurul, çocuk ve gençlerin kültürel mirasa ve çevreye duyarlılıklarını geliştirmek, bir koruma kültürü oluşturmak ve yaygınlaştırmak amacıyla, bağlı bulundukları eğitim kurumu önderliğinde gerçekleştirdikleri birbirinden farklı ve çeşitteki konularda üretim yapılmış olmasını; genç kuşakların kültürel mirasa göstermiş olduğu ilginin çok değerli olduğunu dile getirerek, bu kategorinin önemine vurgu yapmış ve tümünü kutlayarak değerlendirmiştir.

Özel İzmir Sev İlkokulu

“Liman Kenti İzmir”

(Seçici Kurul tarafından özel
teşekkür ile onurlandırılmıştır)

Liman Kenti İzmir Projesi; sınıf öğretmenleri, görsel sanatlar, yaratıcı drama, müzik ve beden eğitimi dersleriyle disiplinler arası çalışarak İzmir'in liman kenti oluşu ve liman kenti özellikleri öğrencilere keşfettirilmiştir. İzmir'in tarih boyunca bir liman kenti olarak sahip olduğu stratejik ve kültürel önemini vurgularken öğrencilerin yerel gelenekleri, el sanatları, tarihi mekânları ve şehirdeki farklı kültürel etkileri keşfetmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

Antik Çağ'da Deniz, Denizcilik ve Liman Kentleri yapılandırılmış müze gezisi müze öncesi, müze sırasında ve müze sonrası aşamaları ile ele alınmıştır. Öğrencilerin müze gezisinden yüksek yetide verim almasını sağlamak için çeşitli etkinlikler ve görevler planlanmıştır.

Müze öncesi Sınıf öğretmenleri ikinci sınıf öğrencileriyle beraber yaşadıkları kent olan İzmir'i daha yakından tanımak, kentin kültürel mirasını keşfetmek amacıyla projenin kavramlarını öğrenmeye yönelik çalışmışlardır. Geçmiş ile günümüz arasında benzerlik ve farklılıkları keşfetmek için liman bölümünü içeren geçmiş ve şimdiki zamana ait fotoğraflar incelenmiştir.

Görsel sanatlar dersinde gidecekleri müze hakkında bilgilendirilmiş. Müze türlerini öğrenerek sanat, tarih ve arkeoloji alanlarına dair yeni bakış açıları kazanmışlardır. Yaratıcı drama dersinde, Antik Çağ'da “deniz”, “denizcilik” ve “liman kenti” kavramları hakkında bilgi paylaşımında bulunulmuştur. Ardından denizciler, yelken dokumacıları, taşıyıcılar gibi antik çağda deniz gücüne sahip olan farklı meslek gruplarıyla ilgili grup canlandırmaları gerçekleştirilmiştir.

Okul Müdürü

Özlem Altay Yücesoy

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler:

Özlem Altay Yücesoy, Demet İkinci Işık, Nilay Ayözen Güloğlu, Erhan Yardımcı, Özge Çam Sümer, Meltem Kırlioğlu, Yıldız Torlak, İlknur Demirden, Erkin Ateş

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler:

Ada Su Savaş,	Cemre Demirden,	Eren Sevsay,	Leo Aziz Barlas,	Rüzgar Karapınar,
Alaz Alakbarov,	Damla Yücel,	Esen Yücel,	Leyla Baylan,	Salih Öztim,
Ali Kemal Kurtkapan,	Defne Belin,	Fevzi Keskinoglu,	Leyla Günel,	Su Demircan,
Alisa Naz Ülker,	Deniz Kamacı,	Helen Okumuş,	Mecit Teksoy,	Tardu Çubukçu,
Alp Kaleli,	Derin Barbaros,	Irmak Onmuş,	Mehmet Baz,	Uzay Yalım Uçtum,
Alp Eren,	Derin Aktugan,	Kartal Cankurt,	Mila Zengi,	Yalın Otuzlu,
Arel Sevinti,	Doruk Gökmeral,	Kemal Toğulga,	Mila Ece Özkara,	Yaman Ildırar,
Aren Ali Büyük,	Duru Kaya,	Kemal Çetin,	Nil Özerinç,	Yüstra Toros,
Arya Dinçaslan,	Duru Argaç,	Kemal Zabunoğlu,	Oğuz Ertuğrul,	Zeynep Doğanoglu,
Aslı Darcan,	Dünya Korkmaz,	Kumsal Güneş Aktar,	Ömer Karakaş,	Sinemis Süzen,
Atlas Erdemir,	Dünya Kerçek,	Kumsal Şentürk,	Ömer Ali Sancak,	Nisa Ela Ülgener,
Azra Şençalışan,	Efe Ansoy,	Kuzey Esentürk,	Öz Bülent Arusan,	Yunus Emre Örgü
Batu Kiracioğlu,	Ege Ansoy,	Kuzey Sipahi,	Pırl Zincircioğlu,	
Bora Macit,	Ela Philipp,	Lal Kubur,	Poyraz Gürsen,	
Bora Akman,	Elisa Araza,	Lea Selanikio,	Ralf Galin,	

Kültür Sanat Fabrikası Arkeoloji Müzesi giriş alanında, öğrenciler yaratıcı drama öğretmeni liderliğinde donuk imge tekniği ile canlandırmalar yapmışlardır. Eserleri görmeden önce deniz ticareti ile ilgili bir masal dinleyerek müzeye bu hikayenin atmosferiyle girmişlerdir. Öğrencilere müze gezisi boyunca not alabilecekleri, gözlemlediklerini çizebilecekleri ve projede geçen anahtar kelimeleri yazabilecekleri öz değerlendirme çalışma sayfası verilmiştir.

Müze sonrası seramik testi çeşitlerinden biri olan amforalar ve ilk para birimi olan sikkeler, görsel sanatlar derslerinde kilden tasarlanarak oluşturulmuştur. Öğrenciler yaşadıkları kentin tarihsel konularını daha iyi kavramak ve geçmişle bağlantı kurmak amacıyla Smyrna dönemi ile ilgili duygu ve düşüncelerini resim kağıtlarına aktarmışlardır. Balonlar, alçı ve karton bardak gibi malzemelerle üç boyutlu antik amforalar öğrenciler tarafından yapılmış, mühür tasarımları eklenmiştir.

Müze sonrası liman kenti kavramı hakkında görüş ve düşüncelerini ifade edecekleri canlandırmalar gerçekleştirilmiştir. Söz konusu dönemde yaşamış olan kendi yaşlarındaki bir çocuğu düşünerek düşsel bir mektup yazmaları sağlanmıştır.

Öğrenciler, İzmir kentinde bulunan Konak, Kadifekale, Efes, Bergama, Kemeraltı gibi bölümlerden oluşan oryantiring çalışması yürütmüşlerdir. Bu çalışma, alan farkındalığı ve fitness becerileri odaklı olup, çalışmada büyük kas gruplarını geliştirerek yaşadığımız kentin ilçelerini keşfetmek amaçlanmıştır. Öğrenciler, sözlerini müzik öğretmenlerinin yazdığı 'Liman Kenti İzmir' şarkısını çalışarak sergi açılışında canlı performans sergilemişlerdir. Şarkı sözleri öğrencilerin tüm süreç boyunca öğrendiklerini yansıtmaktadır.

Sınıf öğretmenleri ile müze sonrası; gezi ile ilgili gözlemler paylaşılmıştır. Müzede seçtikleri bir nesneyi kullanarak geçmişe dönmeleri ve bir hikaye yazmaları istenmiştir.

Öğrenciler yaratıcılıklarını kullanarak hayal ettikleri hikayeyi dört resim karesi ile ifade etmiş, ardından hikayelerini yazmışlardır. Proje tabanlı öğrenme modelinin son adımlarından biri olan proje sunumunda, öğrenciler tüm süreci okul ortamında düzenlenen sergide yansıtmışlardır. Sergi açılışı yapılmış; Liman Kenti İzmir şarkılarını canlı performansla seslendirerek katılımcılara etkileyici bir deneyim yaşatmışlardır.

Liman Kenti İzmir Şarkı Sözleri:

*Bir liman masalı duyduğumuz
Tarih kokan bir şehir
Anadolu'nun önemli kenti İzmir...
Korsanlar denizlerde
Alışverişler sikkeyle
Liman Kenti İzmir'de...
Bir liman masalı duyduğumuz
Tarih kokan bir şehir
Anadolu'nun önemli kenti İzmir...
Smyrna Antik Kenti'nde
Ticaret denizcilikle
Amforalar taşıırken gemilerle...*

Özel İstek İzmir Okulları (Ortaokul-Anadolu Lisesi)

(Seçici Kurul tarafından özel
teşekkür ile onurlandırılmıştır)

“Çocukların Gözü İle Kültür Mirası İzmir”

Öğrenciler, "Kültür Bilinci" oluşturma, geliştirme ve kalıcılığını sağlamaya yönelik çalışmalarının devamı olarak emekli müzeci Pınar Aydemir koordinatörlüğünde, İzmir'in kültür ve sanat değerlerini ortaya koymak istemişlerdir. Bu kapsamda projelerinde İzmir Ticaret Odası İzmir Ticaret Tarihi Müzesi'nde korunan sikkeleri ve İzmir Kültür ve Sanat Fabrikasında bulunan "İzmir Resim ve Heykel Müzesi'nde yer alan ressamaları ve resimleri konu almışlardır.

Okul Müdürü:

Tuba Bülbül

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler:

Feyza Ertörün, Dilayda Bülbül, Çağdaş Uğur, Alev Karakaş, Gözde Çetintahra

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler:

Duru Okcuoğlu,
Zeynep Duru Ansoy,
Derin Soydan,
Arya Demir,
Lal Dora Dörtler,
Ceylin Turan Çelikkaya,
Çağla Gürefe,

Görkem Göker,
Nil Tırpan,
Gökdeniz Ergün,
Duru Rüzgar Yenice,
Deniz Kartay,
İclal Cemre Yöntem,
Lale Sicilli,

Arda Kocatürk,
Nil Gazioğlu,
Deniz Çelik,
Taner Çoban,
Ata Soyer Çetintahra,
Emir Karaman,
Emir Kahraman,

Kuzey Korkmaz,
Batu Çınar,
Öykü Naz Pehlivan,
Bade Günsor,
Ada Hanzade Kaya

Smyrna'yı anlatan "Konuşan Sikkeler" başlıklı İzmir Ticaret Tarihi Müzesi antik sikke koleksiyonundan esinlenerek, proje grubu öğrenci, öğretmen ve velileri olarak ortak bir çalışma yürütmüş, sekiz ayda oluşturdukları eserlerini İzmir Ticaret Odası Müzesi'nde sergilemişlerdir. Bu sergide, Smyrna tarihine ışık tutan sikke koleksiyonunu, tuval üzerine akrilik ve seramik rölyef teknikleri ile çalışmışlardır.

İzmirli ve İzmir'i konu alan ressamaları araştırmışlar, biyografilerini yazmışlar ve eserlerden esinlenerek tuval üzerine akrilik boya çalışmaları yapmışlardır. İzmir Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Dr. Ayşe Füzüzan Caman ve İzmir Ticaret Tarihi Müzesi Yönetmeni Dr. Ayşegül Selçuki'nin katkıları ile hazırlanan iki sergi ve sunumlarına, toplamda yetmiş iki öğrenci etkin katılım göstermiştir.

Her iki konu başlığını, eğitim öğretim yılı içerisinde müze ve ören yeri gezileri ile desteklemiş, 11 aylık süreçte altı müze, iki kazı alanı ziyareti, iki seminer çalışması ve bir seramik atölyesi gerçekleştirmişlerdir.

Öğrenciler, İzmir Resim ve Heykel Müzesi'nde gerçekleştirdikleri sertifika töreni ile projelerini sonlandırmışlardır.

Özel Piri Reis Okulları

(Seçici Kurul tarafından teşekkür
ile onurlandırılmıştır)

"Barışın Simgesi, Urla'nın Yeşil Hazinesi"

Tarih öncesi çağlardan bu yana Anadolu Medeniyetleri için çok önemli bir kültür bitkisi olan zeytin ve zeytinyağı gibi bölgemizin en önemli iki değerinin öğrenciler tarafından öğrenilmesi ve sürdürülebilmesi hedeflenmiştir.

Öğrenciler George E. Bean'in "Eski Çağda Ege Bölgesi" adlı eserinin Urla Klazomenai bölümünü okuyup zeytin ve zeytinyağı sektöründe 30 yıllık tecrübeye sahip Kimya mühendisi Ingrid Broggiotti tarafından "Zeytinin Geçmişten Günümüze Tarihi" adlı bir sunum dinlemişlerdir. Zeytin hasadı yapıp hasat ettikleri zeytinleri kurarak sofralık zeytin haline getirip, okullarında gerçekleştirdikleri kermeste satışa sunmuşlardır. Güzelbahçe'de yer alan zeytinyağı üretim tesisine gezi düzenleyerek modern zeytinyağı sıkım yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmuşlardır.

İzmir Körfezi'nin güney sahil şeridi üzerinde Urla ilçesi sınırlarında bulunan tarihi 12 İyonya kenti arasında anılan Klazomenai Antik Kenti'ni gezmiş, yine Urla ilçesi Uzunkuyu köyünde ve dünyanın en büyük zeytinyağı müzesi olan Köstem Zeytinyağı Müzesi'ni ziyaret etmişlerdir. Edindikleri bütün bilgileri fotoğraf çekimi, hikaye oluşturma, kitaplaştırma aşamalarıyla yaratıcı yazma çalışmalarını pekiştirmiş, bir yıl boyunca süren çalışmalarını çeşitli sunum araçlarıyla arkadaşlarıyla paylaşmışlardır.

Okul Müdürü:

Senem Denizli, Kayacan Emre

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler:

Ejder Akhanca, Aygül Urçuk

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler:

(5. Sınıf Öğrencileri)

Naz Yılmaz,
Ela Tuğcu,
Dila Özbay,
Bade Makinabakan,
Mehmet Atalay,
Elif Meço,
Buse Kaval,
Vera Mia Solak,
Duru Erturan,
Irmak Ay,
Daisy Deniz Ünalp,
Atahan Yıldız,
Ata Fındık,
Ada Alyanak,
Arya Türköz,
Asya Uskuç,
Bora Öztürk,
Defne Çobanoğlu,
Deniz Emek Kaçmaz,
Duru Başoğlu,
Emre Çakmakçı,
İlber Kaya Yılmaz,

Lara Deniz Kıpçak,
Lena Aşıcı,
Mario Ataseven,
Metehan Akbelen,
Ömrüm Özge Canpolat,
Rüzgar Kurtuluş,
Sedef Pera Atakan,
Zeynep Kocamaz,
Atlas Sipahi,
Lara Jessica Çalışkan,
Muharrem Demir Demirel,
Sabri Rüzgar Çalışkan,
Aden Arya Yeksan,
Dolunay Işıldar,
Rüya Asya Ünver,
Gül Duru Tümer,
Ela Külahçı,
Kartal Yasa,
Defne Mercan Işık,
Deniz Victoria Özkan,
Selin Ünüvar,
Ali Kemal Üzün,
Allegra Ataseven,

Çınar Çatal,
İskender Mert Regent Kaya,
Kuzey Helalpara,
Lina Sezerman,
Masal Tunçol,
Mert Karagözlü,
Nil Üçpınar,
Nursena Şahin,
Poyraz Güngörmez,
Rüya İşbilir,
Rüzgar Köse,
Sara Gül Rolland,
Su Eroğlu,
Yağmur Yörek,
Yavuz Selim Karabunar,
Timur Ata Akefe,
Mustafa Doruk Kutucu,
Arel Yılmaz,
Gaelle Gabriela Kohen,
Ela Adar,
Atay Arın,
Yağmur Dora Acar,
İclal Katrancı,

Ela Can,
Duru Seher Gülsu,
Lidya Benler,
Defne Uğuş,
Mert Berk,
Ada Naz Talay,
Beril Zeren,
Berk Gülez,
Canbora Erten,
Defne Özkorkut,
Ecem Görgü,
Eda Dinmez,
Emir Gerlek,
Emir Tunca,
Esma Tabakoğlu,
Lara Adato,
Leo Hakim,
Mehmethan Anca,
Naima Bal Ayrıl,
Nil Hacıhalil,
Uzay Çandır,
Yiğit Çıdamlı

"Geçmişten Günümüze Bergama Antik Kenti ve Kültürel Mirasın İncisi Parşömen"

Bergama Antik Kenti'nin tarihi ve parşömenin ortaya çıkış süreci hakkında Öğr. Gör. Dr. Emre Ataberk'in sunumuyla bilgi edinen öğrenciler, MÖ 282 ile MÖ 133 yılları arasında Pergamon Krallığı'na başkentlik etmiş olan ve parşömenin doğduğu toprakları yerinde görmüşlerdir.

Bergama, Türkiye'nin önemli bir kültür mirasıdır ve parşömen sanatı da bu mirasın önemli bir parçasıdır. Günümüzde çok az sayıda kalmış parşömen ustalarından olan Meltem Demirel'i okullarında ağırlayıp, parşömenin yapım süreçlerine dahil oldukları bir atölye gerçekleştirip yaptıkları parşömenlerin üzerine Bergama'yı resmetmişlerdir.

Okul Müdürü: Ali Mahmut Akça

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Nil Akıncıbay

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: (5. Sınıf Öğrencileri) Arya Karel Akıncıbay, Çağla Aksay, Feryal Yürümezoğlu, Arya Seden Alvani, Emir Batu Akın, Belis Keser, Azra Kaya, Alisa Toker

Kayıt aldıkları video, çektikleri fotoğraf ve hazırladıkları Bergama tanıtım sunumuyla projelerini desteklemiş, hazırladıkları sergi ile okullarındaki diğer öğrencilerle buluşturmuşlardır. Özellikle "Bizim Olan ancak Bizimle Olmayan" Zeus Sunağı tanıtılmıştır.

2024 yılının Haziran ayında, İzmir Kültür Sanat Fabrikası'nda, yoğun bir katılım ile gerçekleşen etkinlikte projelerini sergilemişlerdir.

Özel İzmir Amerikan Koleji

"Vebanın İzinde: Kara Ölüm ve İzmir Seferihisar Veba Mezarlığı"

(Seçici Kurul tarafından teşekkür
ile onurlandırılmıştır)

Bir tesadüf üzerine İzmir- Seferihisar yolunda veba mezarlığı tabelasıyla karşılaşan öğrenciler veba hakkındaki mevcut bilgiler ile bağlantı kurma fırsatı bulmuşlardır. Hastalığın tarihi, biyolojik sosyolojik boyutlarını merak edip bunun üzerine muhtarlık ile iletişime geçmişlerdir. Uzun yıllardır bölgedeki veba mezarlıklarını üzerine çalışan Caner Övsan Çakaş eşliğinde bölgeye bir gezi düzenleyip Seferihisar'daki veba salgını hakkında bilgi sahibi olup projenin temellerini atmışlardır. Öğrencilerin veba salgını hakkında detaylı bilgilerin olduğu bir sunumları da bulunmaktadır.

Okul Müdürü: Didem Erpulat

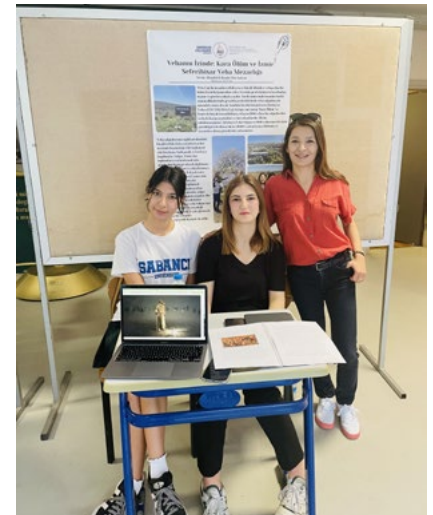
Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Esra Uluz

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Hande Elis Salcan, Sevda Altındal

Fotoğraflar: Okul Arşivi

"Günümüzde veba salgınına dair izler tarih derslerinde, dönem filmlerinde, yerli ve yabancı yazarların kitaplarında karşımıza çıksa da "Kara Ölüm" kelimesini işitince gözümüzün önüne kaba ve gagalı maskeler takan veba doktorlarını getirmekten ileri gitmezdi bizim için. Bu bilgi eksikliğinin kaynağını büyük tarihi olayların yeni nesillere gerekli özenle aktarılmamasıyla ilişkilendirecek olursak diyebiliriz ki böylesine önemli bir tarihi olay toplumun hafızasına işlenmelidir. Yakın zamanda bir pandemi sürecinden geçmiş, farklı disiplinler üzerinden salgın hastalıklar hakkında bilgi edinmiş iki öğrenci olarak tarihteki veba salgınına ait izleri yaşadığımız kentte görmek bizi oldukça heyecanlandırdı."

Hazırladıkları projeyi Sev Okulları arasında düzenlenen Sosyal Bilimler Fuarı'nda akademisyenlerden oluşan jüriye sunan öğrenciler, ödül almaya hak kazanmışlardır.

Ted İzmir Koleji Ortaokulu (Urla)

(Seçici Kurul tarafından teşekkür
ile onurlandırılmıştır)

"Geçmişin İzinde Kamanlı Yerleşkesi"

Öğrenciler, okullarının da yer aldığı ilçe olan Urla'da geçmişten günümüze pek çok tarihi olaya tanıklık etmiş fakat günümüzde kendi kaderine terk edilmiş olan Kamanlı Yerleşkesi'ni yakından tanımak istemişlerdir. Urla'nın Türk hakimiyeti döneminde ilk sosyal, dini ve eğitim yerleşkesi olan, bugün ise ayakta kalmamış yapılarıyla Kamanlı Köyü'nün varlığına arşiv ve tarih belgeleriyle yeniden hayat vermeyi amaçlamışlardır.

Okul Müdürü: Sema Bayram

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Esin Özgül Zorlular, Zeliha Şemin Büyükyılmaz

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: (7. Sınıf Öğrencileri) Rüzgar Şimşek, Mehmet Berke Halaçoğlu, Rüzgar Bayram, Zeynep Açıkgöz, Efsun Asya Zobu, Arya Ergin

Yapmış oldukları araştırmalar sonucunda "Kaman" kelimesinin kökenini kendileri keşfetmiş ve Kamanlı Tepe'nin coğrafi konumunu keşfederek tespit etmişlerdir. Bilgilerin güvenilirliğini teyit etmek adına pek çok kaynaktan elde edilen veriler karşılaştırılmış, böylelikle akademik dürüstlük aşılanmaya çalışılmıştır.

Urla'nın mimari dokusu ve sanat tarihi üzerine çalışmalar yapan, akademisyen Doç. Dr. Neval Konuk Halaçoğlu ile iletişime geçilmiş hem alan hem de sözlü tarih çalışması planlaması yapmışlardır. Görüşme öncesi, sözlü tarih çalışması soruları öğrenciler tarafından hazırlanmıştır. Öğrenciler ve Doç. Dr. Neval Konuk Halaçoğlu, Kamanlı Yerleşkesi'nde buluşup önce alan incelemesi yapmış sonrasında sözlü tarih görüşmesi gerçekleştirmişlerdir. Görüşmelerin deşifre edilmesiyle birlikte Kamanlı Yerleşkesi hakkında hazırlamış oldukları açıklayıcı metni zenginleştirmişlerdir. Metin hazırlığı tamamlanınca öğrenciler edindiği bilgiler ve alan çalışmasında çekmiş oldukları fotoğrafları kullanarak bir sunum hazırlamışlardır. Çalışmada görev alan öğrenciler, edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine sunmuşlardır. Öğrenciler sunum dışında Kamanlı Yerleşkesi'ni tanıtan bir broşür hazırlamış ve arkadaşlarına yapılan çalışma hakkında kısa bilgiler vererek dağıtmışlardır.

Yürütülen çalışmalarını, ilkokul ve lise kademelerindeki öğrenciler ve tüm okul velilerine aktarmak amacıyla Doç. Dr. Neval Konuk Halaçoğlu TED İzmir Koleji Radyo programına davet edilmiş ve öğrenciler merak ettikleri soruları bir kez de radyo kanalı ile sorma imkanı yakalamıştır. "Geçmişin İzinde: Kamanlı Yerleşkesi" başlıklı yerel tarih çalışmasına yönelik radyo kaydı, Youtube ve okul sayfasında paylaşılmıştır.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

Kent Koleji Güzelbahçe Kampüsü

"Kanatlarımın Altında İzmirim"

Seyyahların gözünden Osmanlı dönemi yapılarını inceleyen öğrenciler, kent tarihi ile ilgili farkındalık oluşturmayı ve Kültürel Miras duyarlılığını arttırmayı hedeflemişlerdir.

Öncelikle 1907 yılında Musevi Nesim Levi tarafından inşa edilen, İzmir'in en güzel kuş bakışı görüntüsünün izlenebildiği ve bulunduğu semte de ismini veren Tarihi Asansör'ü ziyaret etmiş; projelerini yaptıkları sunumu karakalem çizimler ve üç boyutlu maket çalışmalarıyla desteklemişlerdir.

Okul Müdürü: Ezgi Altun

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Neslihan Çelik

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler:

Kaan Selim Solak,
Melek Naz Karabacak,
Gönül Su Keçeciler,
Toprak Yaman,
Ömer Çağan Çekici,
Mustafa Kemal Uz,
Damla Tosun,

Çınar Vardarlı,
Cem Okur,
Irmak Soyuerel,
Doruk Taşkın,
İlay Gökçe Aksu,
Ecenur Özkan,
Öykü Güçlü

Özel Mavişehir Sınav Anadolu Lisesi

"Bergama'nın Dünyaya Armağanı Parşömen"

Öğrenciler, UNESCO Dünya Mirası ünvanı taşıyan Bergama'nın geçmişinden bugüne kadar gelen, onun ününü pekiştiren ve şehrin ismiyle özdeşleşen parşömeni tanıma ve farkındalık düzeylerinin anket yoluyla saptanması, sınıf düzeyi değişkenine göre verilerin kıyaslanması ile günümüzde parşömenin resim sanatında kullanımını etkinlik temelli uygulamalar ile deneyimlemiştir.

Okul Müdürü: Selcen Sucu

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Ali İhsan Ünal

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Zeynep Bedek, Elif Yenigün

Anket Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 9. , 10. , 11. Sınıf öğrencilerinden, rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen 50 öğrenciye uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen iki demografik değişken ile çoktan seçmeli beş sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anket verileri analiz edildiğinde anket uygulanan öğrencilerin; %98'inin parşömenin dayanıklı bir kağıt türü olduğunu, %84'ünün parşömenin hayvan derisinden yapıldığını, %40'ının parşömenin ilk olarak MÖ 2. Yüzyılda kullanıldığını, %70'inin ise parşömenin Bergama'da icat edildiğini bildiği görülmüştür.

Bergama'da 06 Ekim 2023 tarihinde düzenlenen Avrupa Miras Günleri etkinliğine katılım sağlanıp, parşömenin yapım aşamaları deneyimlenmiş, parşömen üreticisi Meltem Demirel ile röportaj yapılmıştır.

Röportajdan bir alıntı...

"Parşömen kağıdının sanatsal olarak kullanım alanlarından ve sanatsal üretim sürecinden bahseder misiniz?"

Meltem Demirel:

-Parşömen zaten başlı başına bir sanat materyali. Yani hat, tezhip, çini, minyatür, sulu boya, akrilik çalışmalarında, kağıt kaplama sanatında hatta sepetçilikte bile bunu kullanabiliyoruz. Kumaşta, giyside, takıda her yerde kullanabiliyoruz. Bu size kalmış bir şey. Yani neye yakıştırıyorsanız ona yakıştırabilirsiniz diye düşünüyorum parşömeni.

Öğrenciler ilimizde bulunan Olgunlaşma Enstitüsü ile iş birliği yaparak parşömenin resim sanatında kullanım alanlarından biri olan "Tezhip" konulu uygulama temelli bir etkinlik düzenlemiştir. Düzenlenen etkinliğin var olan farkındalıkların artmasına olumlu katkısı etkinliğe katılım sağlayan öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Özel Karşıyaka Sınav Koleji

"Ege Bölgesinin UNESCO Değerleri"

Öğrencilerin bu projeyi başlatmasındaki amaç; UNESCO değerlerimize, somut ve somut olmayan miras kavramlarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin araştırmacılar tarafından geliştirilen ön anket yoluyla belirlenmesi, sınıf düzeyi değişkenine göre verilerin kıyaslanması, son anket yoluyla da etkisinin ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırma, Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 9.,10.,11. ve 12. sınıf öğrencilerinden, rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen 82 öğrencinin anket sonuçlarından oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak iki demografik değişken ile çoktan seçmeli beş sorudan oluşan "Unesco değerleri farkındalık anketi" kullanılmıştır.

Okul Müdürü: Çağla Adak

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Gamze Erdem, İlker Güzel

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Deniz Erva Tepe, Hejar Su Erdoğan

"Ege'nin Unesco Değerleri" konulu sunum okul konferans salonunda sunulmuştur. UNESCO Dünya Mirası'nı ve Ege Bölgesi UNESCO değerlerini anlatan 'podcast' kayıtları alınmış ve yayınlanmıştır. Planlanan etkinliklerin tamamlanmasından sonra son test uygulaması yapılmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ön ve son ankete verdiği cevaplar birlikte değerlendirildiğinde anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Genel değerlendirme yapıldığında da ankete katılan öğrencilerin Kültürel Miras kavramını duyma durumları %81,5'den %97,6'ya; Somut Olmayan Kültürel Miras %39,5 'ten %90,2'ye; Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne dahil olduğumuzu bilme durumları ise %24,1'den %86,6 'ya yükselmiştir.

Öneri:

Ülkemizin UNESCO değerlerine yönelik farkındalığının artırılması adına yapılan çalışmaların gençlerin dikkatini çekecek platformlar üzerinden anaokulundan üniversiteye kadar olan süreçler içerisinde müfredatta yer alması, eğitimde yakınlık ilkesi doğrultusunda özellikle müfredatın bölge bölge ayarlanması, çevresindeki zenginliklerin daha çok görüleceğini ve farkındalık yaratacağını düşünüyoruz. Dönem dönem akademisyenlerin okullar içerisinde bu tarz kültürel öğeleri anlatması gençlerin alanlarında uzman kişiler ile vakit geçirip doğru bilgiyi doğru ve uzman kaynaktan öğrenmesi daha etkili olacaktır.

Bahçeşehir Koleji İzmir Kuzey Kampüsü Fen ve Anadolu Lisesi

"Hiç Kapanmayan Müze, Hiç Uyumayan Şehir: İZMİR"

Öğrenciler, geçmişi 8500 yıl öncesine dayanan İzmir kent yerleşiminin içinde barındırdığı somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerine ait literatür araştırması yapmışlardır. SÜGEP Akademi başkanı Tarihçi Umut Dilsiz rehberliğinde bir alan çalışması gerçekleştirmişlerdir. Alsancak Punto Limanı, Tarihi Frenk Caddesi güzergahı üzerinde bulunan Kıbrıs Şehitleri Caddesi, Tarihi Kemeraltı, Havra Sokağı, İkiçeşmelik, Tarihi Agora, Basmane, Dario Moreno Sokağı, Tarihi Asansör ve Yeşilova Höyüğü gibi mekânları içine alan geniş bir bölgede yapılan bu saha çalışması sırasında proje ekibine bölgenin tarihi ve kültürel arka planı hakkında bilgiler aktarılmış ve bir video çekimi gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda elde ettikleri tüm bilgileri proje raporu ve sunum ile ortaya koymuşlardır.

Okul Müdürü: Serkan Taşçıoğlu

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Sergun Ogelman, Mehmet Umut Dilsiz

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler:

Ada Coşkun,
Arda Çetin,
Talya Ela Uzun,
Oğuz Kağan Gölbaşı,
Yankı Özen,
Arda Açıklın,
Defne Karabuğa,
Naz Kavas,
Ege Üççeşmeler,

Cemre Karadam,
Bora Üççeşmeler,
Berke Kömürçüoğlu,
Deniz Tekin,
Ali Bartu Gelmiş,
Doruk Alp Bağcı,
Asrin Sarya Çakmak,
Irmak Eralp,
Ada Başak Turunç,

Aysu Turnacılar,
Liva Dora Yaparoğlu,
Derin Hekim,
Efe Çerçi,
Defne Aksoy,
Emre Kılıç,
Aydan Beren Öz,
Melisa Naz Tomar,
Kuzey Kara,

Edanur Dağlı,
Elif Naz Kocaöz,
Beliz Güdücü,
Bartu Kerem Öğüt,
Yiğit Oytun Er,
Elif Öksüz

Çalışmalarındaki amaç "THIS IS MY LIVING HEARITAGE" teması ile 17-21 Nisan 2024 tarihleri arasında Atina ve Antik Olimpia kentlerinde gerçekleştirilen UNESCO DÜNYA KÜLTÜREL MİRAS GENÇLİK SEMPOZYUMU'nda, kentimiz İzmir'in yaşayan mirasını uluslararası bir ortamda tanıtmaktadır. Proje ekibi yaptığı araştırmalar ve saha çalışmaları sonunda edindiği bilgileri İngilizce bir sunum olarak uluslararası bir sempozyumda paylaşmış, öğrenciler tarafından çekilen ve montajı yapılan videonun gösterimi gerçekleşmiştir.

"Bizler bu çalışmamızla, kentimize ait tarihi ve kültürel miras öğelerini araştırarak edindiğimiz yeni araçlar, beceriler ve bilgilerle yaşadığımız kente olan aidiyetimizi daha da güçlendirdik. İnaniyoruz ki günümüzde yaşayan küresel değişim karşısında tarihi ve kültürel mirası korumak için çaba sarfetmek ve bu değişimin daha insani boyutlarda gerçekleşmesine de katkı sağlayacaktır."

Bilsev Koleji

"Yaşayan Bergama" "Daha Çok Var Ol Teos"

Öğrenciler, UNESCO kulübü olarak başladıkları projede İzmir'de bulunan tarihi, doğal veya kültürel değeri olan bölgelerin araştırmasını yapmışlardır. Kulüpte bulunan 10 öğrenci Bergama Akropolü ve Teos Antik Kent'i hakkında araştırma yapıp rapor hazırlamış ve hazırlıklarını arkadaşlarıyla paylaştıkları bir sunum gerçekleştirmiştir.

Deneyimlerini daha geniş kitlelere ulaştırmak isteyen öğrenciler, hazırladıkları daha kapsamlı bir sunumla okullarındaki ilkökul ve ortaokul öğrencilerinden oluşan 300 kişilik bir öğrenci grubuna Bergama Akropol 'ü ve Teos Antik Kent'i'ni tanıtmıştır. Ardından düzenledikleri veli toplantısıyla sunumlarını ailelerle de paylaşmışlardır.

Okul Müdürü: Bakiye Özkan

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Gökhan Kılıç

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Almina Saygınoğlu, Ela Nur Girgin, Ayşe Ela Yorulmaz, Deniz Demiral, Emre Küçük, Edem Altıntaş, Asude Altıntaş, Mertcan Çiçekli, Aybüke Seyrek

Bahçeşehir Koleji Güzelbahçe Kampüsü

"Küçük Kâşifler Şehrini Tanıyor"

Öğrenciler, okullarının da yer aldığı ilçe olan Urla'da geçmişten günümüze pek çok tarihi olaya tanıklık etmiş fakat günümüzde kendi kaderine terk edilmiş olan Kamanlı Yerleşkesi'ni yakından tanımak istemişlerdir. Urla'nın Türk hakimiyeti döneminde ilk sosyal, dini ve eğitim yerleşkesi olan, bugün ise ayakta kalmamış yapılarıyla Kamanlı Köyü'nün varlığına arşiv ve tarih belgeleriyle yeniden hayat vermeyi amaçlamışlardır.

Okul Müdürü: Zerrin Altunkaya Saygılı

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Pervin Ünlü Gürçay, Burcu Kar, Hicran Arısoy, Neslihan Çelik

Projeji Hazırlayan Öğrenciler: Asya Doğan Yanyıl, Arya Erdem, Atakan Çıtak, Damla Yün, Defne Çelik, Defne Öner, Deniz Kiremitçi, Derin Baruoğlu, Doğa Ada Alver, Duru Demir, Kaan Arhan Gürçay, Ecem Hafızoğlu, Efe Çengeler, Ege Çengeler, Ege Şahika, Ela Kılıç, Eren Sümer, Erim Cizrelioğlu, Milda Bal, Yağız Mindivanlı

Eski İzmir (Smyrna) kenti, antik çağlardan günümüze kadar kente gelmiş birçok araştırmacı, seyyah ve bilim insanı tarafından betimlemeye değer görülmüştür. Günümüze kadar birçok uygarlığa ev sahipliği yapan bu şehri tanıtmak ve milli bilincin oluşturulmasını sağlamak projenin öncelikli hedeflerinden biridir.

Çalışma kapsamında öğrenciler, öğretmenleri ile birlikte İzmir'in tarihi mekânlarını tanımaya yönelik gezi yapmışlardır. Tarihi asansör binası, Cumhuriyet Müzesi, İzmir Saat Kulesi, Kızlar ağası Hanı, Agora Antik Kenti gibi İzmir'in tarihi ve kültürel yerleri ziyaret edilmiştir. Gezi sırasında öğrencilere küçük notlar alabilecekleri bilgilendirme broşürleri verilmiştir. Gezdikleri mekânlarda çeşitli etkinlik ve resim çalışmaları yapmışlardır.

"İzmir tarihi mekânlar gezimize Konak'ta bulunan Tarihi Asansör ile başladık. Daha önce birçok kez geçmemize rağmen bu asansörü hiç fark etmemiştik. Asansör'ün iki mahalle arasındaki yükseklik farkından dolayı ulaşımı kolaylaştırmak için yapıldığını öğrendik. Asansör ile çıktığımızda gördüğümüz merdivenler asansörün kolaylaştırıcı özelliğini bize gösterdi. Asansör'ün üst katında İzmir deniz manzarasını da görme imkanımız oldu. Hatta burada küçük bir mola vererek içeceklerimizi içerken Asansör'ü ve gördüğümüz manzaranın çizimini yaptık. Bu da bizim için çok keyifliydi."

Gezi sonrasında bir araya gelen küçük kâşifler dijital bir dergi hazırlamış ve yaşadıkları şehri tanıtmak amaçlı arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Çocukların bulundukları mekânlarda yaptıkları resim ve kil çalışmalarını ayrıca gezi sırasında tüm anlarını hazırladıkları dergide görmekteyiz.

İzmir Radikal Okulları Konak Kampüsü

"Mimaride doğanın izleri "ART NOUVEAU" konulu dergi çalışması"

Öğrenciler, Art Nouveau akımı hakkında kapsamlı bir araştırma yapmıştır. Bu süreçte, stilin tarihi, özellikleri ve İzmir'deki önemli yapılarına odaklanmışlardır. Özellikle İzmir İl Turizm binasında yer alan Art Nouveau figürleri, öğrencilerin dikkatini çekmiş ve inceleme alanı olarak seçilmiştir. Bu yapıdaki figürlerin detaylı fotoğraflarının çekilmesi, öğrencilerin bu sanatsal tarzı daha iyi anlamalarına yardımcı olmuştur.

Okul Müdürü: İbrahim Mavi

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Nuran Özkan, Tarkan Erdem

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Naz Kakız, Ecrin Yaman, Betül Aktaş, Bilgesu Şinar, Baran Ağaççı, Hatice Melek Eser, Semanur Ötün

Öğrenciler, edindikleri bilgileri uygulamalı bir şekilde geliştirmek için atölye çalışmalarına katılmıştır. Atölyede, kilden Art Nouveau figürlerinin rölyeflerini yapmış, sonrasında boyama çalışmasıyla projeye estetik bir boyut katmışlardır. Projenin kazandırdıklarını kaleme alarak bir yazı yazmış ve bu deneyimlerini bir dergide toplamışlardır. İzmir'in zengin kültürel mirasını daha yakından tanıma ve bu mirası modern sanatla birleştirme şansı bulmuşlardır.

İzmir Özel Saint Joseph Fransız Lisesi

“İzmir Kültürel Mirasa Yolculuk Dergisi”

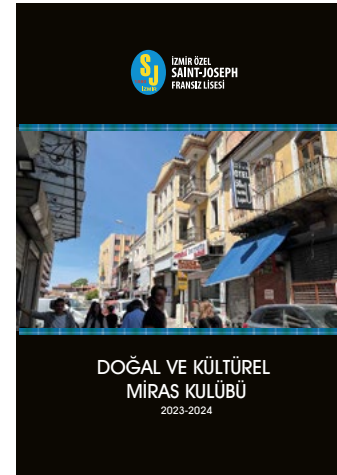
Öğrenciler, çalışmalarını İzmir'in Basmane bölgesinden başlayarak Kemeraltı'na kadar uzanan bir bölümde yürütmüşlerdir. Çalışmalarında İzmir kültürünün oluşmasında katkısı olan; tarihi, kültürel ve sosyal zenginlikler ile alakalı araştırmalar yapmışlardır. Edindikleri bilgileri, kendi duyguları ile harmanlayarak; tasarımı ve dizisi kendilerine ait olan tamamen özgün bir dergi oluşturmuşlardır. Araştırarak ve sahadan elde ettikleri verilerle hazırladıkları dergilerini, okulları ve kendi çevreleriyle paylaşarak, İzmirli olma kültürünün daha geniş çevrelere aktarılmasına katkı sunmayı amaçlamışlardır.

Okul Müdürü: Jacques Augereau

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Fatma Avkıran

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Nehir Özdemir, Artun Şenol, Alya Karaman, Elif Naz Erdal, Zeynep Duru Ateş, Hanzade Hadimli, Taylan Deniz Bal, Saydam Güldoğan, Defne Argün, Elif Ceylin Ercan

Projeyi yürüttükleri kültürel mekânlar;
Basmane, Kemeraltı, Basmane Tren Garı,
Aziz Vukolos Kilisesi, Anafartalar Caddesi,
Bıçakçı Han, Oteller Sokağı, Rahmetullah
Efendi Evi, Mavi Kortejo, Yeşildirek Hamamı,
Abacıoğlu Hanı, Kızlarağası Hanı.

İzmir Özel Türk Koleji Bornova Kampüsü

"Evliya Çelebi'nin İzinde Kemeraltı"

Öğrenciler, projelerinde Evliya Çelebi'nin İzmir'de gezdiği noktalardan biri olan Kemeraltı Çarşısı'nı ve çevresini ele almışlardır. İzmir'in, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nin hangi cildinde yer aldığını araştırmışlardır. Ardından bu cildi detaylı bir şekilde incelemiş ve konu ile ilgili olan mekânları tasnif etmişlerdir. İnternet taraması yaparak mekânların konumu ve tarihi hakkında bilgi sahibi olmuş, Kemeraltı Çarşısı'na giderek projede yer alan yapıların tarihi dokularını bizzat incelemişlerdir.

Okul Müdürü: Can Dişbudak

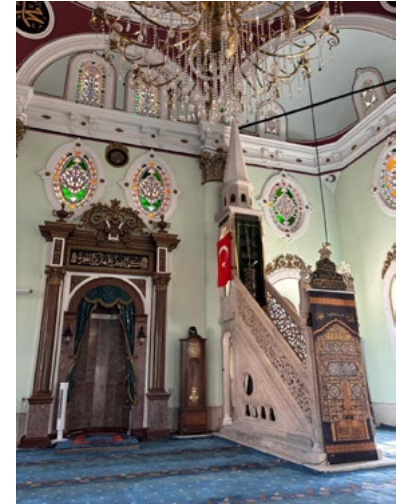
Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Efe Koç

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Bade Neşvet, Dorukhan Güngör

Bu mekânlar; Bıyıklıoğlu Camii (Şadırvanaltı Camii), Hacı Hüseyin Camii (Başdurak Camii), Ahmed Ağa Camii (Kestane Pazarı), Molla Yakup Efendi Camii (Hisar Camii), Hacı Yusuf Camii (Kemeraltı Camii), Hacı Mustafa Camii (Hacı Mahmut Camii), Hacı Mehmed Camii, Sulu Han, Çukur Hamamı.

Mekânlardan çoğu hala tarihi dokusunu korurken bu mekânlar uygun bir şekilde ziyaret edilip fotoğraflanmıştır. Bazıları tarihi dokusunu koruyabilmek amacıyla restorasyon altına alınıp ziyarete kapatılmıştır. Bu yüzden detaylı fotoğraf alınamamıştır. Bazıları ise tarihi dokusunu tamamen kaybedip tanınmaz hale gelmiştir. Gidilen mekânların çevresindeki esnafla ve inceledikleri camiilerin cemaatiyle sohbet ederek, yapıların tarihi ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Eser içerisinde geçen Arapça ve Osmanlı Türkçesi ile yazılmış yapı kitabelerinin çevirileri konusunda da İstanbul Kültür Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömür Ceylan'dan destek alınmıştır.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

Özel Bayraklı Uğur Okulları

"Bornova Köşkleri ve Bir Örnek Gezi: Mattheys Köşkü"

Öğrenciler, Bornova Köşkleri ve Mattheys Köşkü üzerine başlattıkları projelerinde, Bornova'daki köşkların ve levantenlerin İzmir'deki sosyal ve ticari hayatına yaptıkları katkıları yansıtan önemli tarihi yapıları olduklarını görmüşlerdir.

Okul Müdürü: Onur Demirtaş

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Gamze İmbatesen

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Altay Bartu Ömeroğlu, Ela Karagöz, Öykü Çilenger

Paterson Köşkü, De Andiria Köşkü, Edward Whithall Köşkü, Charlton Whittall Köşkü(Büyük Ev), Bardispanian Köşkü, Pierre Pagy Köşkü, Belhomme Köşkü, Aliberti Köşkü, Mattheys Köşkü, küçük makaleler yazdıkları köşklere.

Mattheys Köşkü'ne bir örnek gezi düzenlemiş, edindikleri soyut bilgileri somut anlamda hissederek pekiştirmişlerdir.

İzmir Özel Türk Koleji (Konak Kampüsü)

“İzmir'de Endüstri Miras Alanlarının Korunması ve Kentsel Belleğin Sürdürülebilmesi: Alsancak Liman Ardı Bölgesi Örneği”

Öğrenciler, İzmir tarihinde çok önemli yere sahip, şehrin kalkınmasına yardımcı olmuş, ancak günümüzde eski ve kullanılamaz halde olan Alsancak Liman Ardı Bölgesinde yer alan endüstri mirası alanı ve buradaki atıl durumda olan yapılarını incelemiş ve topluma geri kazandırmanın, gelecek kuşaklara aktarmanın önemini vurgulamak istemişlerdir. Bunun için daha önceden restore edilerek topluma kazandırılmış bazı örnekleri incelemişlerdir.

Okul Müdürü: Ersoy Filiz

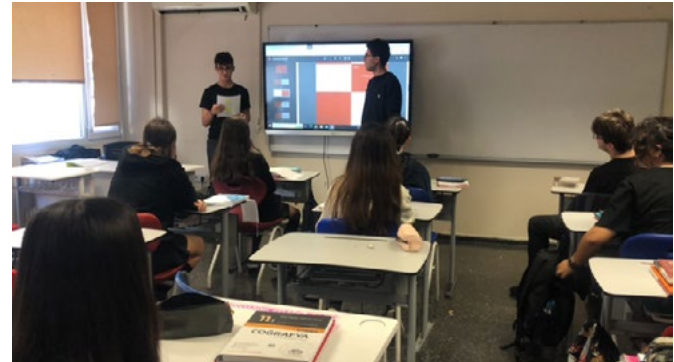
Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen: Senem Başarır

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Derin Tatış, Ayşe İrem Yılmaz, Duru Başakçı, Alp Şenol, Karya Selen Keser, Alp Irmak

Çalışma kapsamında öncelikle İzmir Katip Çelebi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Arife Karadağ ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu alanda yaptığı çalışmalar hakkında bilgi alınmış ve çalışmanın planlaması yapılmıştır. Ayrıca Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Füsün Baykal ile görüşme gerçekleştirilmiş ve özellikle 'endüstri miras alanı', 'kentsel sürdürülebilirlik' kavramları üzerinde durulmuş, çalışma alanı ve yöntemleri hakkında fikir paylaşımı yapılmıştır. Daha sonra İzmir Kent Arşivine gidilerek arşiv taraması yapılmıştır. Çalışma alanları ile ilgili ayrıca internet araştırmaları da yapılmış, eski gazeteler taranmıştır. Alsancak Liman Ardı bölgesi gezilmiş ve atıl durumda olan yapılar yerinde görülmüştür.

Yaptıkları çalışma aynı zamanda kentlilik bilinci ve farkındalık oluşturma amacı taşıdığı için okullarında çalışma hakkında sunumlar yapmışlardır. Farklı sınıf kademelerinde de bu bilinçlendirme çalışmalarına devam etmişlerdir.

Alsancak liman ardı bölgesinde yer alan endüstri mirası alan ve yapıları: Eski Havagazı Fabrikası, Eski Un Fabrikası, Eski TEKEL Tütün Deposu, Halkapınar Şarap ve İspirto Fabrikası, TMO Alsancak Silosu, Alsancak Un Değirmeni, Eski Elektrik Fabrikası, İzmir Şark Sanayi, Sümerbank Basma Müessesesi, TEKEL Sigara Fabrikası.

“Kent, denizin üzerine doğru yayılır ve güzelliğini her zaman bir çiçek gibi sergiler; sanki adım adım inşa edilmiş gibi değil de, heybeti bir anda ve usulca topraktan fışkırmış gibi. Her bakımdan büyük ve dengeli olup büyüklüğü güzelliğini zenginleştirir. Burasının küçük bir mesafeye dağılmış kentlerden oluştuğu da söylenemez. Fakat bir kent ki bir çoklarına denk, bir kent ki kendi içinde tutarlı ve uyumlu, insan bedeninin uzuvları gibi parçaları bütünle uyumludur.”

AELIUS ARISTEIDES (MS 117-181)

İzmir Söylevleri, [Çev.: Murat Tozan]

**KÜLTÜREL MİRASIN YÖNETİMİ
VE TANITIMI
ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

